

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**Porovnání obsahů článků o literatuře
na webech aktualne.cz a novinky.cz v letech
2019 - 2020, s ohledem na pandemii COVID-19**

Comparison of the contents of articles about literature on the websites aktualne.cz and novinky.cz in the years 2019 - 2020, with regard to the COVID-19 pandemic

Bakalářská práce

Adéla Václavíková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Daniel Bína, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených internetových zdrojů a literatury. Práce obsahuje 76 995 znaků.

V Olomouci dne 27. dubna 2023

Adéla Václavíková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce panu docentovi Danielovi Bínovi za jeho cenné rady, připomínky, trpělivost a čas, který mi věnoval. Velké díky patří rovněž rodině a přátelům, kteří mě nejen během psaní bakalářské práce, ale i po celou dobu studia podporovali a věřili mi.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje porovnání obsahů, četnosti a žurnalistických žánrů u článků o literatuře na zpravodajských webech *aktualne.cz* a *novinky.cz* v letech 2019 a 2020. Cílem práce je zjistit, zda pandemie COVID-19 měla vliv na již zmíněné výzkumné kategorie ve vybraných měsících – duben, červenec, říjen, prosinec, jelikož se jedná o části roku 2020, kdy počet pozitivně nakažených rapidně klesal nebo stoupal. Pro analytickou část byly využity metody kvantitativní analýzy, obsahové analýzy a na závěr komparace, díky které jsem došla k závěrečným výsledkům.

Klíčová slova

aktualne.cz, novinky.cz, zpravodajský web, články o literatuře, kvantitativní analýza, obsahová analýza, komparace, literatura, spisovatel, kniha, COVID-19

Abstract

This bachelor's thesis focuses on the comparison of the content, frequency and journalistic genres of articles about literature on the news websites aktualne.cz and novinky.cz in 2019 and 2020. The aim of the thesis is to determine whether the COVID-19 pandemic had an impact on the aforementioned research categories in the selected months – April, July, October, December, as these are the parts of 2020 when the number of positively tested was rapidly decreasing or increasing. For the analysis part, the methods of quantitative analysis, content analysis and at the end comparison were used, thanks to which I came to the final results.

Key words

aktualne.cz, novinky.cz, news website, articles about literature, quantitative analysis, content analysis, comparison, literature, writer, book, COVID-19

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část.....	11
2.1 Zdůvodnění výběru tématu.....	11
2.2 COVID-19 a jeho dopady na knižní trh.....	11
2.3 Stanovení výzkumné otázky.....	14
2.4 Vymezení literárních pojmů.....	15
2.4.1 Články o literatuře.....	15
2.4.2 Literatura.....	15
2.4.3 Kniha.....	16
2.4.4 Spisovatel.....	16
2.5 Žurnalistické žánry.....	17
2.5.1 Zpráva.....	17
2.5.2 Reportáž.....	18
2.5.3 Rozhovor.....	19
2.5.4 Recenze.....	20
2.5.5 Kritika.....	20
2.6 Zpravodajské weby - aktualne.cz a novinky.cz.....	21
2.6.1 Zpravodajství.....	21
2.6.2 Web.....	22
2.6.3 Aktualne.cz.....	23
2.6.4 Novinky.cz.....	23
2.7 Metodologie.....	24
2.7.1 Kvantitativní analýza.....	24
2.7.2 Obsahová analýza.....	25
2.7.3 Komparace.....	27

3.	Analytická část	28
3.1	Aktualne.cz	28
3.1.1	Výsledky obsahové analýzy článků o literatuře na aktualne.cz	28
3.2	Novinky.cz.....	33
3.2.1	Výsledky obsahové analýzy článků o literatuře na novinky.cz	34
3.3	Komparace.....	39
4.	Závěr.....	42
5.	Seznam literatury.....	44
6.	Internetové zdroje.....	45

1. Úvod

Koncem roku 2019 se v čínském Wuchanu objevilo virové onemocnění COVID-19. Od dob španělské chřipky se lidstvo s obdobnou hrozbou nemuselo potýkat. Toto onemocnění způsobilo celosvětovou pandemii, která měla vliv na všechny oblasti lidského života. V této bakalářské práci se budu zabývat dopady této pandemie na literární průmysl. Konkrétně se zaměřím na články věnované literatuře a literárnímu průmyslu zveřejněné na zpravodajských webech *aktualne.cz* a *novinky.cz* v letech 2019 a 2020, tedy před pandemií a po jejím propuknutí v České republice.

Za cíl práce si kladu zjistit, nakolik se předmětná pandemie promítla do literárních částí daných webů, tedy jestli se změnila četnost článků o literatuře a zda došlo k růstu či poklesu ve zkoumaných letech. Kromě toho chci zjistit, zda došlo ke znatelné změně žurnalistických žánrů u článků o literatuře, tedy zda se při porovnání let 2019 a 2020 změnil počet vybraných žánrů (kritika, recenze, rozhovor, reportáž, zpráva). Pokud by k výše uvedeným změnám došlo, pokusím se popsat jejich konkrétní příčiny.

V neposlední řadě chci zkoumat také to, nakolik problematika pandemie COVID-19 změnila tematiku článků o literatuře, pokud tedy vůbec. V tomto ohledu se zaměřím na hledání zmínek o daném onemocnění v konkrétních článcích, popřípadě na články věnované literárnímu průmyslu, přičemž je mým záměrem analyticky zjistit, jaký vliv měla pandemie COVID-19 na tuto oblast, tedy zda můžeme i v běžných literárních žánrech, jako jsou například recenze knih, vysledovat určité ovlivnění, či nikoliv.

Bude využita kvantitativní analýza pro zjištění počtu článků o literatuře v konkrétních měsících a letech, aby bylo sesbíráno dostatečné množství dat pro zodpovězení otázek položených výše.

Pro hlavní část bakalářské práce, tedy část analytickou, použiji obsahovou analýzu, která bude sloužit k rozdělení článků podle témat a žánrů, přičemž v závěrečné fázi dojde k porovnání jednotlivých prvků mezi sebou, a pokusím se rovněž nalézt odpovědi na výzkumné otázky, tedy na vliv pandemie COVID-19 na články o literatuře a literární průmysl.

Úvod teoretické části bude velmi stručně věnován výběru tématu, na což bude navazovat stanovení výzkumných otázek a odůvodnění volby těchto otázek. Následně budou nastíněny očekávané odpovědi na položené otázky.

Po úvodu následující kapitoly budou sloužit k vysvětlení teoretických pojmů z oblasti literatury, se kterými bude v práci pracováno, jako jsou například články o literatuře či pojmy spisovatel, kniha, literatura.

V rámci teoretické části dojde k popisu žurnalistických žánrů, protože aby bylo možné zkoumat jejich četnost v rámci zkoumaných otázek, musí nejdříve dojít k jejich správnému rozčlenění u článků.

Další část práce bude věnována zvoleným zpravodajským webům *aktualne.cz* a *novinky.cz* a bude v ní z teoretického hlediska popsáno fungování těchto webů. Výše uvedené weby byly zvoleny z důvodu jejich oblíbenosti u autorky práce a dosahu a množství článků o literatuře, kdy volba právě těchto médií pro analytickou část práce bude blíže zdůvodněna.

Z důvodu návaznosti na analytickou část bude závěr teoretické části věnován zvoleným výzkumným metodám, které budou při zpracování této bakalářské práce využity, přičemž předmětné metody budou čtenáři popsány z teoretického hlediska a následně budou použity v praxi pro dosažení cíle této práce.

Úvod analytické části bude věnován vyhledání článků o literatuře v letech 2019 a 2020 na webech *aktualne.cz* a *novinky.cz*, a to za účelem zjištění, kolik jich celkem bylo zveřejněno a napsáno v měsících dubnu, červenci, říjnu a prosinci. Tyto měsíce byly zvoleny proto, jelikož se jedná o milníky, kdy počet pozitivně testovaných lidí v České republice buď enormně rostl, nebo naopak klesal.

Následně budou články za jednotlivé měsíce rozděleny podle žánrů – zpráva, reportáž, rozhovor, recenze, kritika, přičemž budu zkoumat, zda se počty článků konkrétního žánru v jednotlivých měsících výrazněji lišily. Navazovat bude analýza obsahů textů o literatuře ve vybraných měsících, přičemž tyto texty rozdělím do dvou základních kategorií – články ovlivněné COVID-19 a neovlivněné COVID-19.

Na závěr provedu komparaci článků o literatuře v letech 2019 a 2020 za účelem zodpovězení položených otázek, tedy jestli onemocnění COVID-19 mělo dopad na četnost, žánry a obsah článků zaměřených na literární oblast.

Lze očekávat, že počet článků o literatuře v roce 2020 poklesl, jelikož se z pohledu společnosti řešila mnohem důležitější témata, jako bylo samotné onemocnění, očkování či ekonomické dopady, nicméně je otázkou, zda právě omezení spojená s bráněním šíření nákazy, tzv. lockdowny, a omezení možností trávení volného času neměla za následek větší zájem o literaturu a tím i články o ní. Co se týče žánrů a témat, lze se domnívat, že budou převažovat

informativní zprávy, recenze a kritiky. Naopak lze očekávat pokles rozhovorů či zpráv o literárních událostech, jako jsou například veletrhy, autorská čtení nebo křty, a to právě s ohledem na zmíněná omezení.

2. Teoretická část

V úvodu teoretické části zdůvodním výběr tématu bakalářské práce a následovat bude krátké vymezení pojmu COVID-19. V nadcházející kapitole si určím hlavní a vedlejší výzkumné otázky a mé predikce ohledně výsledků analýzy na základě předběžného rozboru vybraných zpravodajských webů. Posléze budou definovány pojmy, se kterými bude pracováno, a představeny zvolené žurnalistické žánry. Následně se zaměřím na zpravodajství a obecné vysvětlení internetového webu a představím weby *aktualne.cz* a *novinky.cz*. Závěr teoretické části budu věnován výzkumným metodám, které budou použity v mé bakalářské práci.

2.1 Zdůvodnění výběru tématu

Literární průmysl jsem si vybrala proto, jelikož mě baví četba knih a zajímám se o literaturu obecně. Kromě samotného čtení ráda sleduji i zmínky o literatuře na internetu, vyhledávám si informace o plánovaných vydáních knih, sleduji recenze na knihy, které bych si ráda v budoucnu koupila, či čtu nebo poslouchám rozhovory s českými nebo zahraničními spisovateli.

Zpravodajství nejčastěji konzumuji právě na *aktualne.cz* a Seznam zprávy, ale na Seznamu nebylo možné dohledat dostatečné množství článků o literatuře, které by bylo možné v této bakalářské práci analyzovat, a proto jsem se rozhodla pro *novinky.cz*, které kromě *aktualne.cz* a Seznam zpráv pročítám téměř denně. *Aktualne.cz* a *novinky.cz* se řadí mezi seriózní zpravodajské weby, jejichž obsah dobře znám a pravidelně zde kontroluji kulturní rubriku.

Rok 2020 byl vybrán z toho důvodu, že v plném rozsahu propukla pandemie onemocnění COVID-19. Došlo k velkým změnám ve společnosti, lidé museli respektovat velké zásahy do svých práv a běžný chod společnosti se téměř zastavil či výrazně změnil. Hlavním tématem médií se stal COVID-19, do pozadí se dostaly zprávy z politiky, ekonomiky, sportu či kultury, většinou se však i tak jednalo o informace spojené s onemocněním COVID-19. Rok 2020 jsem se rozhodla porovnat s rokem 2019, tedy s obdobím před vypuknutím pandemie.

2.2 COVID-19 a jeho dopady na knižní trh

COVID-19 je respirační onemocnění, které se objevilo v roce 2019 v čínském Wuchanu a bylo způsobeno koronavirem SARS-CoV-2. V České republice se první tři případy tohoto

onemocnění objevily 1. března 2020, dva dny na to byla vyhlášena protipandemická opatření a 12. března byl zavedený nouzový stav.¹

Onemocnění mělo dopad na psychické zdraví celé společnosti. Podle studie Národního ústavu duševního zdraví četnost výskytu duševních onemocnění stoupla na 30 %, zvýšilo se riziko sebevražd, depresí, úzkostné poruchy i konzumace velkého množství alkoholu. Linku důvěry využily desetitisíce Čechů a nejvíce takovou pomoc potřebovali senioři, osamělí lidé a lidé s chronickým tělesným nebo duševním onemocněním.²

Kromě psychiky měl COVID-19 vliv i na ekonomickou složku států, neboť nastala ekonomická krize, se kterou se bude Česká republika, ale i celý svět, ještě dlouho vypořádávat. Na špatný stav ekonomiky má vliv i válka na Ukrajině, neboť v jejím důsledku došlo ke zdražování potravin, pohonných hmot a energií. COVID-19 zasáhl i cestovní ruch, většinu služeb i gastronomii. COVID-19 měl samozřejmě dopad i na literární průmysl. Podle zprávy o českém knižním trhu z roku 2020 vydané Svazem českých knihkupců a nakladatelů byla situace takováto: „*Obrat knihkupectví poklesl výrazně, a to o 15–30 procent, a státní kompenzace jejich ztráty ani zdaleka nevyrovnaly. Nakladatelé zase měli po značnou část roku v zavřených knihkupectvích uvězněné zásoby, ke kterým nemohli. Významně se zpozdily finanční toky v oboru a prohloubilo se vnitřní zadlužení. Chybějící obrat sice postupně nahradily e-shopy, avšak struktura prodávaného zboží se změnila. Na to nenávratně doplatily zejména knižní novinky. Přitom nakladatel investuje do knihy i několik let. Logicky tak mnozí nakladatelé omezili nákup nových titulů. Na to v příštích letech doplatí autoři a překladatelé.*“³

I když na tom knižní trh nebyl zrovna nejlépe, tak i přesto studentům a vědcům otevřel veškeré digitální fondy knihoven. Mělo jít o krátkodobý benefit, ale jelikož pandemie neustupovala a žáci zůstávali doma, „(...) vyjednal svaz pro nakladatele kompenzaci v celkové výši 80 milionů korun. Zároveň poukázal na to, že systémovým řešením by bylo navýšit rozpočty škol na nákup digitálních licencí pro své studenty.“⁴

Podle České národní bibliografie bylo v roce 2020 vydáno okolo 13 500 knih, avšak v roce 2019 bylo v České republice vydáno přes 15 000 knih. „*Linka VNP (Výkaz*

¹ Dopady krize způsobené koronavirem SARS-CoV-2 a duševního zdraví populace ČR – zpráva pracovní skupiny Rady vlády pro duševní zdraví. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/01/Dopady-krize-zp%C5%AFsoben%C3%A9-koronavirem-SARS-CoV-2-a-du%C5%A1evn%C3%ADho-zdrav%C3%AD-populace-%C4%8CR.pdf>.

² Tamtéž.

³ *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* [online]. Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2021, s. 3. [cit. 2023-04-09]. ISBN 978-80-907020-9-7. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2020.pdf.

⁴ Tamtéž.

*o neperiodických publikacích), tedy počet knihovnou přijatých povinných výtisků v období od ledna do prosince 2020, vykazuje oproti situaci z roku 2019 meziroční pokles z 17330 na 14117 titulů.*⁵

Zpráva o knižním trhu rovněž informuje o novinkách, které v roce 2020 představovaly 87 % z celkové produkce vydavatelských subjektů České republiky. Jedná se o téměř podobnou bilanci jako v roce 2019. V roce 2020 převažovaly knihy v českém jazyce (více než 86 %). České knihy vyšly celkem v 17 jazycích, přičemž ve srovnání s předešlým rokem se jedná o výraznější pokles, neboť tehdy se jednalo o 23 jazyků.⁶ Tržby však nakladatelstvím rostly. Například u Albatros Media stouply tržby o 5 %, a to na 1,11 miliardy korun. V podobné situaci se nacházelo i nakladatelství Euromedia. V nakladatelství Grada Publishing tržby stouply až o 12 %. Mohlo za to především období Vánoc, protože kniha je oblíbeným dárkem, avšak v lednu 2021 tržby opět klesly. Kdyby nebylo e-shopů, pravděpodobně by někteří knihkupci zkrachovali. U knihkupectví Kanzelsberger se tržby v roce 2020 propadly až o 30 %⁷ a sám ředitel Jan Kanzelsberger reagoval takto: „Zásadní vliv měly samozřejmě nucené uzavírky maloobchodu, v obdobích mimo uzavření se tržby pohybovaly na úrovni, nebo dokonce mírně nad úrovní obvyklých tržeb.“⁸

Kromě samotného prodeje knih a fungování nakladatelství utrpěly ztrátu i knižní veletrhy a festivaly.

„Mezi nejznámější a největší veletrhy patří Svět knihy Praha a Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě. V roce 2020 se bohužel kvůli pandemii v tradiční podobě neuskutečnil ani jeden z nich. Situace naštěstí přála alespoň komornějším knižním akcím. Koncem května se podařilo uspořádat první ročník tzv. Bookfestu, tedy festivalu malých nakladatelů pod heslem Jsme na jedné lodi na (A)VOID Floating Gallery v Praze. Počátkem září se uskutečnil desátý ročník knižního jarmarku Knihex, tentokrát hostil přes 60 malých nakladatelů v prostorách Kasáren Karlín. Koncem září pauzu mezi jarní a podzimní vlnou epidemie využil a vystavovatele úspěšně přenesl do ulic tábořský TABOOK, festival nezávislých nakladatelů spojený s knižní nabídkou.“⁹

⁵ Tamtéž, s. 4.

⁶ Tamtéž, s. 5.

⁷ Knihy po roce pandemie. Nakladatelství neprodělala, knihkupci jsou na tom hůř. *Forbes* [online]. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://forbes.cz/knihy-po-roce-pandemie-nakladatelstvi-neprodela-knihkupci-jsou-na-tom-hur/>.

⁸ Tamtéž.

⁹ *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* [online]. Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2021, s. 20. [cit. 2023-04-09]. ISBN 978-80-907020-9-7. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2020.pdf.

2.3 Stanovení výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka: Ovlivnil COVID-19 obsahy článků o literatuře v roce 2020 na zpravodajských webech *aktualne.cz* a *novinky.cz*?

Očekávám, že COVID-19 měl na obsahy jistým způsobem vliv. Pravděpodobně se jednalo o články o literatuře, které úzce souvisely s pandemií COVID-19, například propouštění pracovníků z nakladatelských firem, růst počtu objednávek z knihkupeckých e-shopů, jelikož lidé v karanténách pravděpodobně začali více číst, zrušení literárních akcí a jejich přesunutí do on-line prostoru či posunutí do nadcházejícího roku. Pravděpodobně zůstaly klasické informativní zprávy, které šířily osvětu o knižních novinkách či o nějakém slavném výročí některého spisovatele, případně rozhovory se spisovatelem o tom, jak je ovlivnila koronavirová pandemie.

Vedlejší výzkumná otázka: Změnila se četnost článků o literatuře v roce 2020 oproti předchozímu roku?

Domnívám se, že počet článků o literatuře na obou zpravodajských webech klesl, jelikož se jedná o zpravodajské stránky, jejichž hlavním cílem je informovat společnost o domácích i zahraničních událostech, které se právě dějí. Proto předpokládám, že počet článků o literatuře oproti roku 2019 klesl minimálně o 30 %, jelikož literatura nebyla tolik diskutovaným tématem, protože právě kvůli pandemii byla kamenná knihkupectví zavřená a většina knižních trhů a festivalů zrušená či přesunutá na další roky, a tedy pravděpodobně nebylo tolik literárních témat, o kterých by bylo nutné psát.

Vedlejší výzkumná otázka: Změnily se v roce 2020 nějakým způsobem žánry?

Předpokládám, že se jednalo především o klasické zprávy s informační a přesvědčovací funkcí. Jak již bylo zmíněno v první predikci, jednalo se o texty, které měly souvislost s COVID-19. Pravděpodobně vzrostl počet recenzí a kritik, jelikož lidé měli více času hodnotit knihy, případně se vraceli ke knihám, které už měli delší dobu doma. Počet rozhovorů nejspíše klesl, a to s ohledem na protipandemická opatření, ale došlo k výraznému rozvoji on-line komunikačních prostor. Rovněž klesl počet reportáží, neboť prakticky nebylo možné uspořádat žádnou literární událost, která by odpovídala tehdy platným opatřením.

Současně bych chtěla zjistit, jestli weby založily on-line debaty o daných knihách, nejspíše vzniklo více anket, možná byly napsané úvahy nad tím, co bude s literárním průmyslem po pandemii apod., a proto si dávám za cíl získat na tyto otázky odpovědi.

2.4 Vymezení literárních pojmů

2.4.1 Články o literatuře

Články o literatuře se rozumí takové texty, které se zaměřují na literaturu, spisovatele, knihy, případně literární události, jako jsou například veletrhy, křty či autorská čtení. Součástí analýzy budou i články o knižním trhu a o tom, jak byl v roce 2020 ovlivněn pandemií. Očekávám, že se především bude jednat o texty spojené s Ministerstvem kultury České republiky a zaměřené na pomoc kulturnímu průmyslu. Ve svém výzkumu se budu zaměřovat na články, které se věnují čistě jen výše zmíněným útvarům. Pozornost nebude věnována textům, v nichž se slovo spisovatel, kniha nebo literatura pouze vyskytlo a nebude mít žádnou, ani minimální, souvislost s mimo literárními tématy.

2.4.2 Literatura

Lexikon literárních pojmů od Libora Pavera a Františka Všetického pojem literatura definuje takto: „*Zpravidla sem bývají zahrnovány všechny projevy vyjádřené slovy, tj. včetně ústní slovesnosti (širším pojmem než literatura je v takovém pojetí slovesnost). Směrem k minulosti je třeba literaturu definovat širěji než nyní. Literatura byla chápána jako veškeré umění číst a psát. V současnosti se za literaturu obvykle považuje literatura umělecká.*“¹⁰

Pavera s Všetickou se odvolávají na dělení literatury podle Reného Welleka (1996), a sice že je literaturu dále možné rozdělit podle několika kritérií, a to původu, tematiky a doby vzniku. Literaturu je však možné dělit i podle funkcí. „*Vychází se z toho, že každý slovesný projev má v zásadě tři funkce (informativní, estetickou a formativní) (...).*“¹¹ Na základě toho, která funkce v díle dominuje, je možné rozlišit literaturu naukovou, krásnou a oblast publicistických projevů či pouze uměleckou a věcnou literaturu, pod kterou spadá odborná a administrativní literatura a publicistika. (Pavera, Všetická, 2002, s. 208)

V umělecké literatuře dominuje funkce estetická. Pavera s Všetickou použili tezi Reného Welleka a Austina Warrena z knihy *Teorie literatury*: „*(...) uvádějí, že prostřednictvím umělecké literatury lze hlouběji poznat skutečnost, tj. vše to, co člověk již není schopen vnímat přímo, ale pouze zprostředkovaně. Uměleckou literaturu lze proto chápat jako specifický druh komunikace, při níž se informace od autora prostřednictvím literárního díla (médiu) dostává k příjemci.*“¹²

¹⁰ PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. s. 208. ISBN 80-7182-124-1.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž, s. 210.

Umberto Eco literaturu bere jako „(...) souhrn textů, které lidstvo vyprodukovalo a nadále produkuje nikoli k praktickým účelům (jak vést matriky, zaznamenávat zákony a vědecké vzorce, pořizovat zápisy ze zasedání či jak si opatřit vlakový jízdní řád), ale spíše pro gratia sui, pro vlastní potěchu – a které se čtou pro zábavu, pro povznesení ducha, rozšíření znalostí nebo třeba pro pouhé ukrácení dlouhé chvíle, aniž by nás k tomu někdo nutil (když si odmyslíme školní povinnosti).“¹³

2.4.3 Kniha

Libor Pavera a František Všetická v *Lexikonu literárních pojmů* knihu popisují jako: „(...) vyjádření materiálního aspektu díla jako věci (soubor číslovaných listů je spojen vazbou a deskami a vytváří pevný rámeček textu). Někteří badatelé vymezují pojem podle obsahové jednoty textu, jiní kladou důraz na jednotu prostorovou, další mají na mysli tvar dnešní evropské knihy, jiní chápou knihu teprve ve chvíli recepce. Podle Staročeského slovníku Jana Gebauera znamenalo slovo kniha původně jednotlivou písemnost (list) a vůbec psané sdělení, množné číslo potom sbírku nebo úhrn kusů (kodex, liber); zatímco singulár byl zatlačen slovy písmo, list, spis, plurál se udržel, od 16. století se nicméně používá většinou tvaru singuláru kniha. Na číslovaných vzájemně propojených listech pomocí znaků přenášeno sdělení jako předpoklad literární komunikace. Na dekódování sdělení, ‚čtení‘, má přitom výrazný vliv grafická podoba obálky, její rozměr, frontispis, druh sazby, typ papíru, způsob ořezu, rytmus obracení stran a další prvky.“¹⁴

Jeff Gomez tvrdí, že lidé nedokážou vědomě oddělit lásku k četbě od lásky ke knize (ve smyslu předmětu).¹⁵ „(...) esteticky na nás nepůsobí jen text, ale kniha jako celek – její grafické řešení, vazba, přebal, ilustrace, typografie, vnitřní členění. Čtenáři rádi berou knihy do rukou, mají rádi jejich vůni. Kniha je tak zároveň informačním médiem i uměleckým artefaktem.“¹⁶

2.4.4 Spisovatel

Japonský spisovatel Haruki Murakami píše, že spisovateli stačí umět psát a mít propisku s papírem a „(...) vládnout jakous takous fabulační schopností – a ono se to už nějak poddá

¹³ ECO, Umberto. *O literatuře*. Praha: Argo, 2004. s. 7. ISBN 80-7203-588-6.

¹⁴ PAVERA, Libor a FRANTIŠEK VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. 1. vyd. Olomouc: Olomouc, 2002. s. 170–171. ISBN 80-7182-124-1

¹⁵ GOMEZ, Jeff. *Print is dead: books in our digital age*. London: Palgrave Macmillan, 2008. s. 45. ISBN 978-0-230-52716-4.

¹⁶ VYSKOČILOVÁ, Zuzana, ed. *Literatura a média: sborník přednášek pro doktorandský seminář Ústavu bohemistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*. České Budějovice: Ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity vydalo nakl. Tomáš Halama, 2013. s. 87. ISBN 978-80-87082-29-4.

*i bez odborného vyškolení. Nějaká ta kniha z toho nakonec vždycky vyleze. Nemusíme kvůli tomu ani absolvovat literární fakultu. Bez odborných znalostí o psaní se přitom totiž docela dobře obejdeme.*¹⁷

Následně Murakami pojednává o tom, že i prvotní dílo autora se může stát bestsellerem. Přirovnává to ke svému dílu *Poslouchej, co zpívá vítr*, neboť bez jakýchkoliv zkušeností se psaním se svou první knihou vyhrál literární cenu pro debutanty. Následně se stal spisovatelem z povolání, a to tak rychle, že se sám divil, jak jednoduché to bylo. (Murakami, 2017, s. 9)

Umberto Eco píše, že pro sebe píšeme jenom nákupní seznam, který následně vyhodíme, ale cokoli jiného píšeme proto, abychom někomu něco řekli. *„Proč psát, když mě nikdo nebude moci číst? (...) Píše se jen pro Čtenáře. Kdo říká, že píše jen pro sebe, ne že by lhal. Je to děsivý ateista. I z přísně laického hlediska. Je nešťastný a zoufalý, kdo se neumí obrátit na budoucího Čtenáře.*¹⁸

2.5 Žurnalistické žánry

2.5.1 Zpráva

Zpráva podává aktuální poznatky, a to pokud možno co nejrychleji a nejpohotověji ihned poté, co se daná událost stala. Zpráva by příjemci měla výstižně, srozumitelně a stručně podat informace. Novináři často používají jednoduché krátké věty s využitím informačního slohového postupu.

Zpráva prezentuje fakta a odpovídá na základní otázky – kdo, co, kdy, kde, případně proč a jak. První část textu bývá fakty nejnasyčenější, protože přináší nové informace a stěžejní údaje, po nichž následují rozvádějící zpřesňující informace. (Minářová, 2011, s. 244)

Na základě délky textu se zprávy dělí na zprávy v základní podobě, fleše, zprávy zkrácené a zprávy rozšířené.

Zpráva v základní podobě (ryzí) – by měla odpovídat na základní zpravodajské otázky (kdo, co, kdy, kde). *„Informuje o jednom hlavním faktu a vykazuje kompoziční a grafickou stabilitu – je podána zpravidla v jednom odstavci a s jedním titulkem (...) Před vlastní zprávou bývá řazen tzv. domicil, který uvádí místo původu. Za domicilem, anebo na konci zprávy je*

¹⁷ MURAKAMI, Haruki. *Spisovatel jako povolání*. Praha: Odeon, 2017. s. 9. ISBN 978-80-207-1761-0.

¹⁸ ECO, Umberto. *O literatuře*. Praha: Argo, 2004. s. 313. ISBN 80-7203-588-6.

umístěna šifra autora. Pokud redakce přebírá zprávu z agenturních zdrojů, je uvedena zkratka agentury.“¹⁹

Je možná i zpráva v základní podobě s rozšiřujícími informacemi, která dodává informace nad rámec základních otázek.

Fleš – píše o události, o které zatím nemáme dostatek informací. Upozornění na zprávy, které teprve budou vydané a rozšířené o více faktů. Fleš se nejčastěji používá u sportovního zpravodajství, kdy jsou nejdříve zveřejněny výsledky, a následně pak podrobnosti. (Jílek, 2009, s. 73)

Zkrácená zpráva (noticka) – vynechává odpovědi na otázku kdy nebo kde, případně obě, pokud to vyplývá z kontextu. „*Formou zkrácené zprávy jsou podány informace, které redakce nemíjí příliš zdůrazňovat, ale přesto je považuje za dostatečně důležité nebo zajímavé, aby byly otištěny.*“²⁰

Rozšířená zpráva – kromě základních otázek odpovídá i na otázky jak a proč a dále rozvádí samotné téma. Mimo informačního slohového postupu využívá i postup popisný. Rozšířená zpráva má strukturované titulky, poté domicil a na závěr je zmíněn autor textu.

V rozšířené zprávě se často využívá kónická kompozice ve tvaru obrácené pyramidy. Na začátku jsou nejdůležitější fakta a poté pokračují rozšiřující informace a objektivizované slovní reakce osob, což vede k širším souvislostem. Takovou zprávu je poté možné od konce krátit. (Jílek, 2009, s. 72)

2.5.2 Reportáž

Reportáž je na rozhraní zpravodajství a publicistiky a může mít psanou i mluvenou podobu. Jedná se o přímé svědectví reportéra o určité události. V takovém textu se používá popis, autor vyjadřuje svoje pocity a postoje. (Minářová, 2011, s. 246)

Jílek (2009, s. 101) považuje reportáž za subjektivizovaný odraz reality. „*Nazývá se tak zpráva očitého svědka o nějaké události, zemi atp., v níž se výrazně projevuje autorův bystrý postřeh i osobní vztah k námětu, a to jak z hlediska výběru faktů, tak i v jazykovém ztvárnění. Dobrá reportáž se musí opírat o dokonalou znalost věci, o které píše.*“²¹

¹⁹ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 72. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-3.

²⁰ Tamtéž.

²¹ HRABÁK, Josef a Vladimír ŠTĚPÁNEK. *Úvod do teorie literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 176. Učebnice pro vysoké školy.

Autor je součástí děje a zprostředkovává své dojmy a zážitky. Využívá popisný a informační slohový postup, avšak může se objevit i vypravovací postup. Co se týče jazyka, tak autor používá příznakové jazykové prostředky, tropy a figury.

Nejsou zaznamenána všechna fakta, pouze ta, jež reportéra zaujala, která sám považuje za zajímavá a podstatná. Kromě informační funkce tedy může reportáž plnit i funkci zábavní. (Jílek, 2009, s. 101)

2.5.3 Rozhovor

Interview je primárně mluvený žánr, jenž je možné dělit na zpravodajský a publicistický rozhovor.

Zpravodajské interview často probíhá mezi dvěma osobami. Nejčastěji se využívají otázky dichotomické, alternativní, kontrolní, otevřené či doplňující. Obvykle se jedná o rozhovor standardizovaný, který má předem jasně dané otázky, případně i jejich pořadí.

„Jednotlivé otázky a odpovědi tvoří relativně samostatné celky, výpovědi dotazovaného a odpovídajícího na sebe navzájem nenasazují, na rozdíl od rozhovoru publicistického (...).“²²

Publicistický rozhovor používá naprosto stejné typy otázek jako rozhovor zpravodajský. *„Kompozičním specifikem, který tento typ rozhovoru odlišuje od zpravodajské modifikace, je skutečnost, že žurnalista ve svých otázkách navazuje na předchozí výpověď interviewovaného. Dalším specifikem je náhrada otázky větou oznamovací v rámci dialogické repliky, případně užití nedokončené výpovědi, na které dotazovaný v intencích dialogu navazuje.“²³*

Publicistické interview má čtyři modifikace: **rozhovor zjišťující názory**, kdy se respondenta ptáme na aktuální události. Dalším typem je **osobní rozhovor**, kdy se zaměřujeme na osobnost dotazovaného, a tento typ rozhovoru je považován za analogii portrétu. Třetí možností je **biografický rozhovor**, který se zabývá činy, výkony, vlastnostmi a filozofií osobnosti. Lze jej považovat za analogii medailonu, proto je méně věcný. Poslední možností je **skupinový rozhovor**, jenž je založen na konfrontaci názorů řady osob na věc zájmu. Jeho prostřednictvím jsou tak představeny osoby účastné rozhovoru a jsou rovněž zveřejněny jejich názory.

²² JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 76. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-3.

²³ Tamtéž, s. 95–96.

Dále je možné rozhovor rozlišovat na **relativně volný**, kdy máme stanovený cíl rozhovoru, ale ne otázky či jejich pořadí. Poslední možností je **hloubkový rozhovor**, který proniká do podstaty problému, odhaluje záměry a hledá spojitosti. Novinář na jakýkoliv rozhovor musí být připravený, avšak na ten hloubkový obzvlášť dobře. (Jílek, 2009, s. 96)

2.5.4 Recenze

Cílem recenze je přiblížení a ohodnocení již hotového publikovaného díla. Využívá úvahový, výkladový i popisný slohový postup. Co se týče kompozice, tak má ustálenou podobu. **Úvod** obsahuje informace o uměleckém díle a autorovi. Ve **statu** je dílo následně hodnoceno. Může se jednat o komplexní zhodnocení, nebo si vybereme jenom části díla, které ohodnotíme. Kromě posouzení díla je možné se věnovat i osobě autora nebo jeho dílům či názorům. **Závěr** shrnuje hodnocení díla, které by nemělo být příliš dlouhé. Recenze by měla zároveň obsahovat i faktografické informace.

Lze rozlišit tři typy recenzí.

Odborná recenze podává komplexní hodnocení díla, které uvádí do širších souvislostí. Autory bývají teoretici z dané oblasti, a proto tomu odpovídají i použité jazykové prostředky. Recenze je určena náročnějším čtenářům, kteří tomuto jazyku porozumí.

Publicistickou recenzi nejčastěji píše odborně zaměřený novinář, který má čtenáře seznámit s konkrétním dílem. Měla by být napsaná srozumitelně a měly by být použity aktualizované jazykové prostředky. Hodnocení je subjektivní, autor používá expresivní výrazy.

Poslední variantou je **komerční recenze**, která má přesvědčit a získat potenciální zájemce. Využívá nevěcnou argumentaci a silně aktualizovaný jazyk a jejím autorem je často novinář. (Jílek, 2009, s. 93–94)

2.5.5 Kritika

Cílem kritiky je analyzovat a hodnotit umělecké dílo. Používá úvahový, popisný, výkladový slohový postup. Nepředstavuje autora ani dílo, jako je tomu v recenzi. Novinářské kritiky jsou často omezeny rozsahem, proto kritika nemůže být komplexní a provést rozsáhlou analýzu všech složek uměleckého díla.

Existují tři možné modifikace novinářských kritik: kritiky, které se zaměřují na některé aspekty díla, kritiky stručně komplexně hodnotící a kritiky, které kombinují oba přechodní přístupy.

Je žádoucí, aby byla kritika napsána srozumitelně, ale jelikož jsou kritiky většinou určeny spíše intelektuálnímu publiku, běžný čtenář je může považovat za náročné.

Nároky jsou rovněž kladeny na autora textu, který by měl mít odborné znalosti a hodnotit dílo s ohledem na běžného čtenáře. (Jílek, 2009, s. 94)

2.6 Zpravodajské weby - aktualne.cz a novinky.cz

2.6.1 Zpravodajství

Zpravodajství podává informace o nových a aktuálních jevech a událostech. Často se jedná o stručné, věcné a konkrétní údaje. Zpravodajství přináší informace z ekonomické, sportovní, politické a společenské sféry a zároveň i z odborné oblasti. I ve zpravodajství se objevují termíny, a to především v popularizačních článcích, které se týkají vědních oborů, jež se podílejí na vývoji společnosti. Komunikáty mají kromě informativní funkce i funkci odborně sdělnou. Zpravodajství se snaží co nejrychleji předávat informace a autoři textů by měli být objektivní. Novináři jsou omezeni časem a v tištěných periodikách i prostorem. Zpravodajské texty jsou nabitě informacemi a fakty, zároveň by však měly být stručné, konkrétní, přímé a srozumitelné. (Minářová, 2011, s. 172)

„Cílem komunikace je předání množství nových informací. Aktuální téma a obsah ve zpravodajských textech je formulován tak, aby adresát dostal odpovědi na to, co se stalo, kdy a kde se to stalo, kdo to udělal, eventuálně stručně jak a proč, ale hlubší analýza zpráv a uvádění tématu do širších souvislostí se většinou neočekává.“²⁴

Podle Minářové by výrazové prostředky měly být objektivní, což znamená, že jsou nezaujaté, nezkreslené a podávají úplné informace. K tomu slouží neutrální jazykové prostředky spisovného jazyka a prostředky stylově příznakové. Uplatňují se také publicismy, přeжатá slova, v případě mluveného zpravodajství i hovorové výrazy, naopak v psané podobě se objevují knižní či archaická slova. (Minářová, 2011, s. 173–174)

*„Aktualizace jazykových prostředků a existující modelovost vyjádření usnadňují práci všem autorům zpravodajských textů. Novináři, redaktori, stálí dopisovatelé si pomáhají při tvorbě textů existujícími **modely vyjádření**, schémata, formulační šablonovitostí, která je ve zpravodajském stylu zvláště výrazná, neboť odpovídá opakujícím se situacím, jevům, událostem, o nichž je třeba informovat. Mění se jen fakta.“²⁵*

²⁴ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. s. 172 Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-2979-4.

²⁵ Tamtéž, s. 173.

Podle Trampoty je „(...) zpravodajství také specifickou činností vykonávanou mediálními profesionály v rámci mediálních organizací. Z obsahu zpráv můžeme vysoudit jen omezené závěry týkající se toho, proč zprávy vypadají tak, jak vypadají, co stojí za výběrem událostí do zpráv, jaké vlivy a tlaky formují výpovědi o událostech do výsledné podoby.“²⁶

Trampota (2006, s. 21–24) dodává, že zpravodajství podává informace, které mohou být důležité, užitečné a zajímavé. Proto je zpravodajství považováno za důležitou součást médií a často se považuje za funkci komunikace. Zprávy mají pomoci se rozhodovat, orientovat se ve světě a zvažovat možnosti a taktéž jsou považovány za věrohodné informace o lidech, světě a společnosti.

2.6.2 Web

V následující kapitole obecně popíši fungování internetového webu a naváži krátkou charakteristikou vybraných webů pro tuto bakalářskou práci.

„(...) web je médiem, které do sebe konverguje znaky všech předchozích tradičních i elektronických médií. Z toho vyplývá, že publicistika na něm s sebou nese nejenom principy práce ze starších – vedle webu stále paralelně existujících – médií, ale zároveň přináší i **novou kvalitu**. Něco, co dříve nebylo známo, čím se práce žurnalisty na webu odlišuje od všech předchozích prostředí a co i příjemci komunikátu (čtenáři, divák) – tedy **uživatelé** – přináší řádově novou kvalitu. Práce publicisty na webu je oproti ostatním médiím jiná, technologicky, organizačně, časově, prostorově – ve všech ohledech, které nás mohou napadat.“²⁷

„Na webu neexistují technická omezení, která by vynucovala dávkovou přípravu informací a komunikátů, jako je tomu u novin. Oproti televiznímu či rozhlasovému vysílání pak funguje web nesequenčně. Webové médium nemůže tvořit jednotný „proud“ informací, které by nabízelo divákům. Namísto toho se skládá z jednotlivých – vzájemně propojených – komunikátů, jejichž pořadí může uživateli doporučovat (...), ale nemůže za uživatele rozhodnout, které z komunikátů a v jakém pořadí bude přijímat.“²⁸

„Web je **multimédium**. Z toho plyne, že i webová média jsou z principu médií multimediální. Slovo „multimédia“ znamená, že díky technickým prostředkům dochází

²⁶ TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. s. 22. ISBN 80-7367-096-8.

²⁷ BEDNÁŘ, Vojtěch. *Internetová publicistika*. Praha: Grada, 2011. s. 14. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1.

²⁸ Tamtéž, s. 16.

k propojování různých druhů obsahu; textového, obrazového statického (fotografie, ilustrace), pohyblivého (video), zvukového (audiozáznamy) a dalších.“²⁹

„(...) webová publicistická média tedy považujeme za servery, které jsou profesionální, mají nějakou redakční strukturu a jejich provozování je alespoň zčásti vedeno snahou o dosažení zisku (což vůbec neznamená, že by tato média neměla nebo nemohla angažovat do tvorby svého obsahu čtenáře.“³⁰

2.6.3 Aktualne.cz

Web *aktualne.cz* je první český on-line zpravodajský deník, který zahájil svoji činnost 1. listopadu 2005. Patří pod společnost *Economia, a. s.*, kterou vlastní podnikatel Zdeněk Bakala. *„Pro případná podezření z ovlivňování obsahu zřídil Zdeněk Bakala Radu pro redakční nezávislost, složenou z mezinárodně respektovaných novinářských osobností. Ta garantuje nezávislost redakce a prověřuje případná podezření, pokud by se akcionář pokoušel ovlivňovat obsah.*“³¹

Současným šéfredaktorem deníku je Jan Nevyhoštěný. Aktuální redakci i pracovníky spojené s projekty *aktualne.cz* tvoří okolo 100 redaktorů.

„Základními hodnotami Aktuálně.cz jsou rychlost, kvalita a pestrost. Nabízíme čtenářům příspěvky z nejrůznějších oblastí (domáci, ekonomika, zahraničí, komentáře, sport, životní styl, auto, video atd.) a v rychlém on-line rytmu je zpracováváme nebulvárně a důvěryhodně.“³²

Deník získal již devět Novinářských cen od Nadace OSF a další, například Křišťálovou lupu v roce 2006 a 2010.

2.6.4 Novinky.cz

Novinky.cz je zpravodajský server Seznamu a deníku Právo, který rychle a srozumitelně přináší informace o událostech z České republiky a zahraničí. Od roku 1998 jej provozoval *seznam.cz* jako magazín, do kterého přispívali externí autoři, a to od profesionálů (Tomáš Baldýnský, Miloš Čermák, František Fuka) až po amatérské novináře z řad čtenářů. Od ledna

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž, s. 55

³¹ Kdo vlastní Aktuálně.cz?. *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/aktualne-plus/a/r~aa3437103f8f11ebb0f60cc47ab5f122/>.

³² Jak pracuje Aktuálně.cz?. *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/aktualne-plus/a/r~aa3437103f8f11ebb0f60cc47ab5f122/>.

2003 obsah přebralo vydavatelství Borgis a server změnilo na zpravodajsky rychlou publikaci aktuálních zpráv.

Původně se jednalo o nápad Iva Lukačoviče, zakladatele *seznam.cz*. Spolupráce Seznamu a vydavatelství Borgis byla následně dohodnuta mezi Lukačovičem a Vladimírem Dušánkem, šéfredaktorem *novinky.cz*, avšak finální rozhodnutí učinil vydavatel a vlastník Borgisu, Zdeněk Porybný.

Borgis od začátku 21. století provozoval svůj vlastní zpravodajský web *flashnews.cz*. Redakce FlashNews následně tvořila základnu redakce *novinky.cz*, kdy z původního týmu v novinkách zůstali jen Vladimír Dušánek a Alex Švamberk. Redakční práce se od roku 2003 změnila především po technologické stránce – rozvoj digitální fotografie, sociálních sítí, videí a podcastů.

V roce 2010 server obsadil druhé místo v soutěži Křišťálová lupa v kategorii všeobecná média, třetí místo tehdy obsadil web *aktualne.cz*. Sám šéfredaktor Vladimír Dušánek říká: „*Nejvíce si ceníme toho, že jsme denně nejčtenějším českým médiem.*“³³

2.7 Metodologie

Ve své bakalářské práci použiji tři metody k získání dat, které budu následně analyzovat v praktické části.

2.7.1 Kvantitativní analýza

Kvantitativní analýza bude použita především v první části analytické kapitoly, kdy budou vyhledávány články o literatuře, které byly zveřejněny na *aktualne.cz* a *novinky.cz*. Nejdříve spočítám, kolik weby celkem zveřejnily článků o literatuře v letech 2019 a 2020 a poté se zaměřím čistě na to, kolik článků vydaly ve vybraných měsících.

*„Kvantitativní šetření se zpravidla soustředí na jedno téma či otázku, jejichž uchopení předem strukturují podle již existujících teorií (...). Kvantitativní šetření přináší omezené množství informací o určitém jevu či tématu získané od širokého okruhu zkoumaných jedinců (...). Kvantitativní data mají často numerický charakter nebo jsou na čísla převáděna a mluvíme o nich jako o datech tvrdých.“*³⁴

³³ Informace získané přímo od šéfredaktora Vladimíra Dušánka prostřednictvím e-mailu.

³⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 51. ISBN 978-80-247-3568-9.

Tvrdá data jsou považována za přesnější, objektivní a reálné údaje oproti datům měkkým, která se častěji využívají v kvalitativních výzkumech.

Podle Špačka nám kvantitativní šetření umožňuje převést velké množství dat do srozumitelných čísel, díky čemuž můžeme popsat celek skládající se z několika částí. (Novotná, Špaček, Šťovíčková, 2019, s. 95)

„(...) kvantitativní výzkumníci se zaměřují spíše na vystižení obecných vzorců jednání. Kvantitativní výzkum má proto spíše charakter nomotetických věd,³⁵ ve kterých se výzkumníci snaží postihnout obecně platné zákonitosti a formulovat teorie se širší platností.“³⁶

Následně dodává, že kvantitativní šetření usiluje o reprezentativitu, díky níž lze zobecňovat získaná zjištění na širší populaci, což závisí na postupu a kvalitě provedení výběru zkoumaného vzorku. (Sedláková, 2014, s. 53)

„Konstruované koncepty zjišťujeme pomocí měření, v dalším kroku získaná data analyzujeme statistickými metodami s cílem explodovat, popisovat, případně ověřovat pravdivost našich představ o vztahu sledovaných proměnných.“³⁷

Měření by mělo být validní, což znamená, že se měří, co se měřit má. Zároveň také musí být spolehlivé, pokud se bude měřit stejná věc vícekrát a nezmění se, tak výsledek výzkumu bude spolehlivý. (Hendl, 2016, s. 42)

2.7.2 Obsahová analýza

Obsahová analýza (OA) bude použita v dalším kroku analytické části, kdy bude zjišťováno, o čem byly články o literatuře, čeho se týkaly, například čisté informativní zprávy o tom, jaké knihy byly publikovány za určitou dobu, zda nějaký spisovatel slavil důležité výročí, pojednávaly o literárních událostech (veletrhy, křty, autorská čtení apod.) či tematika nějak souvisela s pandemií COVID-19.

„Obsahová analýza je jedním z tradičních postupů analýzy dokumentů. Vychází z neopozitivistické tradice zkoumání, která předpokládá možnost vytvoření obecné teorie a její testování prostřednictvím hypotéz vypovídajících o vztahu dvou a více proměnných. (...) Jejím cílem je snaha vypovídat o velkých souborech dat, což je nezbytné, pokud chceme získat širší

³⁵ Německý filozof rozlišil vědy na nomotetické a idiografické. Přírodní vědy – fyzika, chemie, které usilují o odhalení obecně platných zákonů, označil za nomotetické vědy.

³⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 52. ISBN 978-80-247-3568-9.

³⁷ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. s. 42. ISBN 978-80-262-0982-9.

přehled o pokrytí daného tématu v mediální krajině, zjišťovat dlouhodobé trendy v mediálním zobrazování určitých jevů či skupin nebo komparovat jejich prezentace v různých typech médií.“³⁸

Obsahová analýza podle Bernarda Berelsona³⁹ z poloviny 20. století je definována jako „(...) výzkumná technika pro kvantitativní, systematický a objektivní popis zjevného obsahu komunikace.“⁴⁰ Na rozdíl od jiných autorů Berelson obsahovou analýzu metodologicky ukotvil v práci *Content Analysis in Communication Research*. (Sedláková, 2014, s. 291)

Na začátku výzkumného procesu stojí výzkumné téma. Poté je třeba vypracovat metodu, která umožní odpovědět na zadání výzkumného tématu. Tuto etapu výzkumného procesu nazýváme operacionalizací. Po stanovení metody následuje plánování a organizace, musí se vymezit časový i organizační průběh šetření a je nutné získat spolupracovníky. Po zajištění personálních, metodických a technických předpokladů nastává fáze přípravy a ověřování, kdy ještě před samotným výzkumem musíme ověřit vhodnost výzkumných metod. Nakonec sbíráme data a následně je analyzujeme a interpretujeme. Závěr výzkumného procesu tvoří vyhodnocení. (Schulz, Reifová, 2004, s. 31)

Obsahová analýza „(...) je značně strukturovaná, neboť přesně specifikuje postup i pravidla, na jejichž základě k textu přistupujeme, i měřené kategorie, do nichž jej rozměňujeme. Právě její systematickost, kvůli které jsou všechny výzkumné jednotky rozpracovány stejnými postupy, přispívá k tomu, že její výsledky jsou poměrně snadno instersubjektivně ověřitelné⁴¹. Data, která v OA dostáváme, mají standardizovaný charakter, vyjadřují frekvenci výskytu určitých témat, slov, klišé, obrazů apod. a zpracovávají se v numerické podobě pomocí statistických analýz. Výsledkem OA je tedy kvantitativní popis výskytu vybraných znaků ve zkoumaných textech.“⁴²

³⁸ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 291. ISBN 978-80-247-3568-9.

³⁹ Bernard Berelson byl americký sociolog a sociální psycholog.

⁴⁰ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 291. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁴¹ Kdokoli by aplikoval stejné výzkumné postupy, dospěl by ke stejným datům; výsledky nezávisí na badatelích, kteří výzkum provádějí.

⁴² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 295. ISBN 978-80-247-3568-9.

2.7.3 Komparace

V závěrečné fázi analytické části bude použita metoda komparace, kdy mezi sebou budou porovnávány obsahy článků o literatuře ve vymezených měsících a zároveň i jejich četnost a žurnalistické žánry během dvou let.

„Základem komparace je hledání společných či shodných nebo naopak rozdílných vlastností zkoumaných jevů. Na rozdíl od prostého srovnání, které může mít charakter pouhého popisu více jevů/objektů, komparace má přísnější pravidla. Především musí být určen její objekt a cíl a dále předem stanovena kritéria komparace zkoumaných objektů. Tato metoda je využívána nejen ve statistice, ale také v politologii při studiu politických systémů jednotlivých států a stojí v základu historicko-srovnávací metody.“⁴³

Tato metoda má odhalovat rozdíly, avšak nejdůležitější podmínkou její aplikace je shoda porovnávaných objektů v základních parametrech. Není možné porovnávat dva objekty, které mají odlišné vlastnosti. (Sedláková, 2014, s. 389)

Šanderová klade důraz na výběr a zdůvodnění kritérií srovnání, která autora textu při psaní sama vedou a přirovnává to k Prokrustově loži⁴⁴, stejně jako výsledky porovnávání, jelikož představují „(...) znásilnění mnohotvárného světa idejí, myšlenek anebo mezilidských vztahů.“⁴⁵ (Šanderová, 2005, s. 71–73)

Mezi základní kroky komparativní metody patří: „(...) vymezení objektu komparace a časového období zkoumání (výběr zkoumaných médií/titulů/článků); stanovení cíle komparace včetně rozhodnutí o volbě synchronního či diachronního přístupu; určení kritérií komparace (stanovení proměnných a sledovaných vztahů mezi nimi.“⁴⁶ Všechny tyto kroky by měly proběhnout ještě před samotným začátkem analýzy. (Sedláková, 2014, s. 389)

⁴³ Tamtéž, s. 25.

⁴⁴ Prokrústes je řecký mytologický loupežník, který pocestné zval do své chýše, kde je uložil na lože, jehož rozměrům pocestné přizpůsoboval tím, že jim sřal hlavy a menší osoby natahoval.

⁴⁵ ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. s. 72. Studijní texty. ISBN 80-86429-40-7.

⁴⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. s. 389. ISBN 978-80-247-3568-9.

3. Analytická část

V rámci analýzy si nejprve na vybraných zpravodajských webech vyhledám všechny články o literatuře, které byly zveřejněny v letech 2019 a 2020. Následně vyberu články z dubna, července, října a prosince, které podrobím obsahové analýze a rozdělím podle témat a žánrů v obou letech. Po vytřídění článků budou porovnána data z let 2019 a 2020 na každém zpravodajském serveru zvlášť a poté budou weby porovnány mezi sebou, v důsledku čehož dojde k nalezení odpovědí na výzkumné otázky, které byly položeny na začátku bakalářské práce.

3.1 Aktualne.cz

Články na webu *aktualne.cz* byly vyhledány pomocí rubriky Kultura, která se následně dělí na několik kulturních témat, jedním z nichž je právě literatura. V roce 2019 zde bylo zveřejněno 198 článků o literatuře, přičemž nejvíce jich bylo zveřejněno v říjnu (konkrétně 28 článků), naopak nejméně jich bylo v dubnu (pouhých 10 článků).

V roce 2020 bylo na webu *aktualne.cz* celkově zveřejněno 270 článků o literatuře, přičemž nejvíce textů vyšlo v dubnu (konkrétně 28 článků). Nejméně článků o literatuře bylo zveřejněno v srpnu (pouhých 17 textů).

Ze zjištěných dat tedy vyplývá, že počet článků o literatuře na *aktualne.cz* v roce 2020 vzrostl o 36,36 % a bylo zveřejněno o 72 článků více než v předchozím roce.

V rámci obsahové analýzy budu pracovat s články, které vyšly ve vybraných měsících, přičemž jde o 76 textů z roku 2019 a 100 článků z roku 2020.

3.1.1 Výsledky obsahové analýzy článků o literatuře na *aktualne.cz*

Nejdříve začnu rokem 2019 a měsícem dubnem, kdy bylo zveřejněno pouze 10 článků o literatuře, z čehož tři byly recenze na tehdejší novinky – *Jsme jako oni*, *Olga*, *Jiří Orten: Spisy VIII – Korespondence*. Ze zbývajících sedmi článků bylo pět rozšířených zpráv a dva publicistické referáty z udělování literárních cen Magnesia Litera a otevření Hemingwayova centra na Kubě.

V průběhu července bylo publikováno 18 článků. Jednalo se pouze o jeden rozhovor se Silvesterem Lavříkem, a to o jeho románu *Nedělní šachy s Tisem*, který byl tehdy na Slovensku hojně diskutovaný. Dalšími články bylo osm recenzí od novinářů na spisovatele – Gabriela Tallenta, Edwarda Saida, Jiřího Kratochvíla, Anthonyho Doerra, Orhana Pamuka, Ondřeje Duška a Karoliny Jirkalové a také Miloše Doležala. Byl vydán jeden nekrolog o italském

spisovateli Andreau Camillerim. Současně na *aktualne.cz* vyšlo sedm zpráv, přičemž se nejčastěji jednalo o rozšířené zprávy, a jeden publicistický referát z debaty k zahájení Měsíce autorského čtení v Brně.

Na podzim, konkrétně v měsíci říjnu, bylo napsáno 28 článků o literatuře a nejčastějším tématem článků bylo udělování Nobelových cen za literaturu pro rakouského spisovatele Petera Handkeho. Šlo celkem o šest textů věnovaných udělování Nobelových cen a o následné pobouření společnosti, jelikož nobelista Handke se postavil proti bombardování Srbska NATO na konci 20. století. Mimo to vyšly i tři rozhovory. Jednalo se o dialog s Annou Cimou, Alešem Palánem a držitelem Pulitzerovy ceny Michaellem Cunninghamem. Následoval jeden nekrolog o americkém literárním kritikovi Haroldu Bloomovi. Kromě samotného informování o získání Nobelových cen za literaturu na webu byly uveřejněny i dvě story⁴⁷ o oceněných spisovatelích – Peteru Handkemu a Olze Tukarczuk. Byly napsány další dvě story, přičemž jedna z nich pojednávala o Ivanu Blatném a opětovném vydání jeho básnických sbírek ke stému výročí jeho narození, a poté byl zveřejněn příběh o Karolu Sidonovi, který v roce 2019 získal Státní cenu za literaturu. Kromě deseti klasických zpráv na zpravodajském webu byly v říjnu publikovány i dva publicistické referáty z literárních událostí. Nejdříve bylo popsáno udělování polských literárních cen Nike a na konci měsíce byl zveřejněn publicistický referát z Frankfurtského knižního veletrhu. Nechyběly ani recenze, kterých bylo vydáno sedm. V říjnu vyšla i jedna úvaha o spisovatelce a feministce Germaine Greerové, která vystoupila na Festivalu spisovatelů v Praze.

V průběhu prosince bylo publikováno 20 článků o literatuře, avšak nevyšel ani jeden rozhovor. Bylo zrecenzováno devět knih – Jan Němec a jeho *Možnosti milostného románu*, které neoslovily recenzenta z *aktualne.cz*; *Kluk spolkně vesmír* od Trenta Daltona získal na webu velice dobré hodnocení; následně byla napsána recenze na komiksy s tematikou ledního hokeje od kanadského tvůrce Jeffa Lamiera; poté byla recenzována kniha *Budoucnost lidstva* od amerického fyzika Michia Kakuy; následovalo zhodnocení knihy *Pláž v noci* z pera italské spisovatelky, která vystupuje pod pseudonymem Elena Ferrante; pak byla napsána recenze na dílo od české spisovatelky Petry Soukopové o „divných“ dětech, která mě donutila si ji připsat na nákupní seznam knih. Před Vánocemi vyšla recenze na pátý díl série *Můj život* od norského autora Karla Oveho Knausgärda a minirecenze na dílo *Čekisté* od historiků Pavla Žáčka, Petra Blažka a Lukasje Kaminského. V prosinci byly napsány dva komentáře. První se věnoval tomu,

⁴⁷ Jedná se o žánr, která je velmi podobný povídce, ale není tak rozsáhlá a pojednává o skutečných událostech a osobách – o jejich činech, pocitech, o situacích, ve kterých se ocitly.

jak spisovatel Milan Kundera získal české občanství, a druhý text byl o rozvoji české literatury a tom, že na českém literárním trhu převažují knihy přeložené z cizích jazyků. Jedna story byla věnována nakladatelství Prostor, které v roce 2019 oslavilo 30 let od založení a společně se zakladatelem Alešem Ledererem se vzpomínalo na začátky nakladatelství. Z 20 článků o literatuře bylo napsáno osm klasických zpráv, kdy nejvíce pozornosti bylo opět věnováno nobelistovi Peteru Handkemu a Milanu Kunderovi, který po 40 letech získal české občanství.

V následující části práce se zaměřím na rok 2020 a větší pozornost bude věnována článkům o literatuře, které byly ovlivněny onemocněním COVID-19. V témže roce vznikl na *aktualne.cz* i podcast s názvem *Na dotek Petra Viziny*, jenž „ (...) věnuje pozornost unikátním příběhům, práci a postojům. S partnery Galerií Hlavního města Prahy a knihkupeckou sítí *Kosmas* představujeme na *Aktuálně inspirující osobnosti*.“⁴⁸ Zde často probíhaly rozhovory i na téma pandemie COVID-19 a její dopady na literaturu.

V dubnu bylo celkem zveřejněno 28 článků, z čehož 10 textů bylo spjato s pandemií. Jednalo se především o zrušení literárních akcí, jako byl Svět knih, nebo se psalo o tom, jak byla podle nakladatelů a knihkupců špatná komunikace s Ministerstvem kultury, jak nebyli spokojeni s podporou od příslušného ministerstva či jak prodejce Amazon daroval 250 tisíc liber knihkupcům ve Velké Británii. V dubnu byly přepsány čtyři rozhovory z podcastu *Na dotek Petra Viziny* a jeden z nich měl souvislost s COVID-19 a byl vedený s nakladatelkou Barborou Baronovou. Pojednával o tom, jaký dopad měla pandemie na její nakladatelství *wo-men*. Pátý rozhovor byl s Janem Němcem o jeho tehdejší novém románu *Možnosti milostného románu* a karanténě, která lidem svým způsobem přinesla nové možnosti. Šesté interview bylo rovněž v rámci podcastu Miloše Doležala o Stanislavu Zedníčkovi. Byly zveřejněny dvě story, kdy první pojednávala o záchraně Ferlinghettiho knihkupectví v San Franciscu a o tom, jak čtenáři poslali půl milionu dolarů, aby knihkupectví nemuselo být nadobro zavřeno. Další story byla o českých knihkupectvích, která mohla konečně otevřít poté, co byla rozvolněna protipandemická opatření. Bylo publikováno sedm recenzí a jeden portrét o americkém spisovateli Jeanu-Paulu Sartrovi. Mimo to bylo napsáno 12 zpráv, přičemž polovina z nich souvisela s pandemií. Tyto zprávy pojednávaly o zrušení mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy, o tom, jaký razantní dopad měl začátek pandemie na knižní trh, o záchraně literárního průmyslu darem ve výši 20 milionů Kč, o již zmíněné pomoci Amazonem a znovuotevření knihkupectví.

⁴⁸ Na dotek Petra Viziny. In: *České podcasty* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcasty/na-dotek-petra-viziny>.

V červenci bylo zveřejněno 20 článků o literatuře, přičemž pouze dva souvisely s COVID-19. Šlo o zprávu, jak se lidé vracejí do kamenných knihkupectví, ale nekupují knihy, a druhým textem byla recenze na knihu *Karanténa* od skotského spisovatele Petera Maye, který své dílo měl schované 15 let a všem nakladatelům připadalo nemožné, že svým dílem jakoby předpověděl budoucnost.⁴⁹ Proběhly dva rozhovory opět v rámci podcastu Petra Viziny a jednalo se o Pavla Hoška, což je Tolkienův životopisec, a Jiřího Hájíčka o červené knihovně a vztazích. Byl napsán jeden nekrolog o katalánském spisovateli a drželi Cervantesovy ceny Juanu Marséovi. Jedna story byla věnována Egonu Bondymu a jeho novele *Dlouhé ucho*, která byla zveřejněna po 23 letech od té doby, co byla napsaná.⁵⁰ V souvislosti s udělováním literárních cen PEN Pinter Prize byl napsán jeden portrét o básníkovi Lintonu Kwesi Johnsonovi. Nechyběly ani zprávy, kterých bylo sedm a opět se věnovaly nobelistovi Handkemu a jeho divadelní hře *Zdeněk Adamec*, která v České republice vyšla knižně⁵¹, nebo Milanu Kunderovi, který se rozhodl darovat svou knihovnu Moravské zemské knihovně v Brně, či informace o nominovaných na Bookerovu cenu a jejich šance na úspěch. Nechyběly ani recenze, kterých bylo osm – kniha *Velká iluze?* od Tonyho Judta, velké dílo o Kunderovi a jeho životě od Jana Nováka, povídková kniha o jižních Čechách *Světlo z Pauliny* od Jana Štiftera, kniha *Amulet* od chilského spisovatele Roberta Bolaňi, opět kniha povídek *Nevstoupíš dvakrát do téže řeky* od Jiřího Kratochvila, román z psychiatrické léčebny *Bál šílených žen* od Victorie Masové a kniha o příběhu rodiny Milady Horákové *Jdu s hlavou vztyčenou* od Daniela Anýže.

V říjnu roku 2020 bylo publikováno 27 článků, z čehož pouze pět mělo souvislost s pandemií způsobenou COVID-19. Jednalo se o zprávu o začátku knižního festivalu Tabook v Táboře, který musel být omezen kvůli koronavirovým opatřením; o reportáž z Festivalu spisovatelů v Praze, na kterou navazoval rozhovor s nobelistou Wolem Soyinkou o jeho tvorbě v průběhu pandemie a dílech obecně. Poslední zpráva se týkala knihoven a toho, jaké dopady na ně měla pandemie, že musely omezit kontakt s návštěvníky nebo proč knihy musely poslat do karantény. Mimo to vyšly i tři story, z čehož jedna z nich byla s českou spisovatelkou

⁴⁹ Čekání na vakcínu. Peter May napsal román o spiknutí farmaceutického průmyslu. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/peter-may-karantena-host-recenze/r~7e3d4c18c4ed11ea842f0cc47ab5f122/>.

⁵⁰ Stará cesta a posmrtný rukopis. Bondyho poslední próza parafrázuje čínskou filozofii. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/stara-cesta-a-posmrtny-rukopis-bondyho-posledni-proza-parafr/r~95614282c06f11ea842f0cc47ab5f122/>.

⁵¹ Upálil se na protest proti vládě peněz. Nobelista Handke vydal hru o Čechovi. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/upalil-se-na-protest-proti-vlade-penez-handke-adamec/r~b3efdc04d24911ea8972ac1f6b220ee8/>.

Kateřinou Tučkovou o její tehdejší aktuální tvorbě, další příběh byl o nobelistce Louise Glückové a Milanu Kunderovi, kdy vyšla další kniha o jeho životě z pera Jeana-Dominiquea Brierra. Dále opět vyšel podcast Miloše Doležela a vzpomínalo se na básníka Jana Zahradníčka. Z udělení Nobelových cen byl napsán jeden publicistický referát. Kromě zpráv o nominacích a následném udělování Nobelových cen se rovněž psalo o Mezinárodní literární ceně Neustadt, kterou získal Ismail Kadare, nebo o tom, že Argentina chtěla omezit dovoz knih ze Španělska, dále o doporučení českých i zahraničních knih, které vyšly na Velký knižní čtvrtek či o udělování Státních cen – za literaturu ji tehdy obdržel spisovatel Michal Ajvaz. Vedle devíti zpráv bylo zrecenzováno 11 knih – *Čekání na barbary* od Johna Maxwella Coetzeeho, román o Slovensku *Republika* od Davida Zábranského, *Stavitelé* od Františka Štorma, *Vzdělaná* od Tary Westoverové, publikace od Jakuba Szántó *Z Izrastiny s láskou – Reportérem mezi dvěma zeměmi* a dalších šest recenzí.

V průběhu prosince bylo publikováno 25 článků o literatuře, z čehož pouze pět souviselo s onemocněním COVID-19. Šlo o jednu zprávu o špatném stavu Fryčova knihkupectví a antikvariátu, v němž kvůli koronavirovým opatřením došlo k propadu tržeb. Opět v podcastu Petra Viziny došlo k diskusi s Michalem Kubalem a Vojtěchem Gibišem ohledně jejich knihy *Pandemie*. Zhodnocena byla i kniha od Bernarda-Henriho Lévyho *Virus, ze kterého zešílíme*, v níž kritizuje všechno a všechny.⁵² Tomáš Etzler napsal recenzi na *Deník z Wu-chanu – Zápisky z uzavřeného města* od Fang Fangové, kdy se jednalo o velice podrobnou recenzi nejen knihy samotné, ale i období, které nastalo v Číně, kde to všechno začalo. Je nutné podotknout, že Tomáš Etzler je bývalý válečný novinář CNN a bývalý zahraniční zpravodaj České televize v Číně.⁵³ Posledním textem byla zpověď, portrét či recenze Jana Konvalinky, který byl v průběhu roku 2020 „(...) jakýmsi průvodcem koronavirovou epidemií. Jen na Českém rozhlasu Plus vystoupil od dubna v pořadu moderátorky Barbory Tachecí zhruba padesátkrát.“⁵⁴ Aleš Palán s Konvalinkou udělal rozhovor o covidu, právu na omyl a historickém optimismu. Dále byli zpovídáni další dva autoři. Nejdříve spisovatelka Petra Soukupová o jejím životě, počáteční tvorbě a románu *Věci, na které nastal čas*, a poté

⁵² Po kritice Babiše kritizuje nás všechny. Filozof Lévy napsal esej o koronaviru. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/po-kritice-babise-kritizuje-bernard-henri-levy-virus-silime/r~1bf546023a1111ebb1110cc47ab5f122/>.

⁵³ Etzler: Vyšlo fascinující svědectví z centra pandemie. Číňanka volá po zúčtování. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/etzler-vyslo-fascinujici-svedectvi-fang-fang-denik-wu-chan/r~a46d49103f8b11eb9d74ac1f6b220ee8/>.

⁵⁴ Léta jsem kopal do skříní. Průvodce epidemií Konvalinka líčí cesty k vývoji léků. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/leta-jsem-kopal-do-skrini-palan-konvalinka-spanek-rozumu/r~bf4ee768439911ebb408ac1f6b220ee8/>.

Josef Formánek v rámci DVTV s Danielou Drtinovou, o jeho díle *Knihy o tichu*. Byly napsány nekrology, přičemž jeden byl věnován novináři, překladateli, literárnímu a filmovému kritikovi Antonínovi Jaroslavovi Liehmovi, druhý vzpomínal na britského spisovatele Johna le Carrého. V prosinci vznikla i knižní anketa, kdy každou adventní neděli redakce zveřejnila tipy na knihy od redakce a recenzentů *aktualne.cz*, laureátů ceny Magnesia Litera a osobností českého společenského života. Nechyběly ani recenze, kterých bylo 10, přičemž nejzajímavější návrhy na knihu roku byly od Erika Taberyho a Pavla Rychetského. Byly zveřejněny i klasické zprávy, kterých bylo devět a pojednávaly například o udělování Goncourtovy ceny, kterou v roce 2020 získal Hervé Le Tellier za román *L'Anomalie*⁵⁵, představení publikace *Robot 100: Sto rozumů* ke stému výročí od knižního vydání dramatu R.U.R. od Karla Čapka⁵⁶ či o úspěchu české historičky Anny Hájkové, které nakladatelství Oxford University Press vydalo překlad její knihy *Poslední ghetto*.

Z analýzy tedy vyplývá, že jednoznačně přibýly recenze, ale i zprávy a stoupl také počet rozhovorů, a to pravděpodobně i díky podcastu Petra Viziny. Publicistických referátů naopak ubylo, patrně kvůli pandemii COVID-19, neboť byla spousta literárních akcí zrušena či přeložena na další roky. U ostatních žánrů, jako je nekrolog, story, portrét, úvaha, komentář nebo reportáž, pravděpodobně záleží na aktuální situaci a zájmu o jisté téma.

3.2 Novinky.cz

Články na zpravodajském webu *novinky.cz* byly rovněž vyhledávány pomocí rubriky Kultura, avšak zde není žádné další dělení, takže bylo třeba pečlivě přečíst každý článek, který by mohl obsahovat pojmy literatura, spisovatel a kniha. Mohlo se tedy stát, že některý článek může v analýze chybět, ale nemělo by k tomu dojít, jelikož byla provedena trojitá kontrola.

V roce 2019 bylo na *novinky.cz* celkem zveřejněno 275 článků o literatuře, přičemž nejvíce v květnu, konkrétně 34 textů. Nejméně článků o literatuře vyšlo v lednu a jednalo se pouze o 15 článků.

O rok později počet článků stoupl, stejně jako u druhého webu, a bylo celkem publikováno 384 článků o literatuře. Nejméně jich bylo uveřejněno v lednu a červenci, kdy jich

⁵⁵ Goncourtovu cenu získal román o letadle, které přistane dvakrát. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/goncourtovu-cenu-ziskal-roman-herve-le-tellier-anomalie/r~9eb9e6c033df11eb80e60cc47ab5f122/>.

⁵⁶ 100 chytrých hlav slaví výročí Čapkovy hry. Do knihy přispěli Mawer i strůjce Roomby. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/100-chytrich-hlav-slavi-vyroci-capek-robot-100-sto-rozumu/r~f403367236ff11ebb0f60cc47ab5f122/>.

vyšlo shodně 21. Naopak nejvíce článků bylo publikováno v říjnu, kdy se jejich počet vyšplhal na 44 textů.

Rozdíl mezi lety 2019 a 2020 činí 109 článků o literatuře, a jde tedy o nárůst o 39,63 %.

Za pomoci obsahové analýzy budu pracovat s 86 články, které vyšly v roce 2019, a 134 texty, které byly publikovány v roce 2020.

3.2.1 Výsledky obsahové analýzy článků o literatuře na novinky.cz

Opět začnu rokem 2019 a měsícem dubnem, kdy bylo zveřejněno 22 článků o literatuře. Byly zrecenzovány pouze tři knihy a jednalo se o knihu *Spolek katů* od Tonyho Parsonse, „(...) kniha francouzského autora Anthonyho Sitruka *La Vie brève de Jan Palach (Krátký život Jana Palacha)* vzbudila v Evropě kladný, ba nadšený ohlas,⁵⁷ a nakonec spatřilo světlo světa i hodnocení Jiřího Bartošky, a sice knihy *Nesnesitelná lehkost bytí* od Milana Kundery, které propůjčil svůj hlas v rámci audioknihy. Vznikla i jedna reportáž od Petra Prouzy, který popsal své setkání s Milanem Kunderou a tehdejším ministrem kultury Pavlem Dostálem. Kunderovi byl věnován i jediný portrét, který v dubnu vyšel a byl zaměřený na devadesáté narozeniny spisovatele. Bylo uskutečněno pět rozhovorů – se spisovatelkou Michaelou Mlíčkovou Jelínkovou o její první knize povídek nazvané *Maličkosti pro premiéra a jiné povídky*, s Radkou Denemarkovou o její knize, která byla nejlepší knihou roku 2019, *Hodiny z olova*, s gruzínskou autorkou Jelenou Bočorišviliovou o jejích spisovatelských začátcích, s manželi Ahndorilovými alias Larsem Keplerem o jejich soukromém i profesním životě a poslední interview bylo vedeno s bývalým švédským fotbalistou Monsem Kallentoftem o jeho dosud vydaných knihách. Bylo publikováno osm zpráv, kromě kterých každý týden vychází i rubrika *Nové knihy*, v níž redakce každý týden upozorňuje na knihy, které vyjdou v následujících dnech.

V červenci bylo napsáno pouze 20 článků o literatuře, z čehož se jednalo o jeden report z francouzského veletrhu Paris Livre, kde se dobře dařilo Slovensku. Byli zpovídáni dva čeští spisovatelé, a sice Milan Tesař, který vyprávěl o své povídkové knize *Volané číslo existuje*, a Štěpán Kučera, který mluvil o svých povídkových knihách a Projektu Gilgameš. V rámci vydání knihy *Ernest Hemingway: Svědectví jednoho života* od Michaela Katakise byl vydán portrét právě o zmíněném americkém spisovateli. Kromě čtyř tradičních doporučení v rubrice *Nové knihy* bylo zveřejněno i pět klasických zpráv, které pojednávaly o vydání knihy *Minulost*

⁵⁷ Kniha o Palachovi uspěla ve Francii i v Belgii. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-kniha-o-palachovi-uspela-ve-francii-i-v-belgii-40280978>.

od Leeho Childa, rovněž bylo informováno o knize *Tahiti Utópia* od slovenského spisovatele Michala Hvoreckého, o povídkové knize *Zloděj psů: Povídky o psech a lidech* z pera Josefa Urbana, o přípravě komiksu o hercích Milanu Lasicovi a Júliu Satinském a o propojení Alfonse Muchy s komiksy manga. Nebyly opomenuty ani recenze, kterých tentokrát bylo sedm, přičemž pět z nich bylo o zahraničních knihách a pouze dvě byly o českých dílech.

V říjnu vyšlo 25 článků, přičemž bylo zveřejněno opět sedm recenzí. Nejprve byla ohodnocena kniha švédského novináře a spisovatele Davida Lagercrantze *Dívka, která musí zemřít*, následovalo krátké zhodnocení prvního překladu knihy *Ďáblovo dílo* od dánské prozaičky Lotte Petriové, pokračovalo recenzování kruté knihy *Bratrstvo krve: Stalingrad* od Františka Kotlety, dále byl ohodnocen finální díl série *Pohřebiště zapomenutých knih* od Carlose Ruize Zafóna, redakce nevynechala ani knihu *Mozek: Zázrak na pět* od Milana Baumana a v neposlední řadě byla zmíněna i próza *Všichni jsou trapný* od Simony Bohaté. Stejně jako na *aktualne.cz* byla i na *novinky.cz* zrecenzovaná kniha českého spisovatele Jana Němce *Možnosti milostného románu*. Redakci se podařilo uskutečnit rozhovor s nizozemskou spisovatelkou Saskií Noortovou o její cestě k psaní thrillerů a hnutí MeToo, kde poprvé veřejně přiznala, že byla znásilněna.⁵⁸ Proběhl i rozhovor s britským autorem Tonym Parsonsem, který přijel do Prahy představit svoji knihu *Třináctá oběť*. Poslední říjnové interview bylo s americkým prozaikem Robertem Fulghumem o vztahu k České republice, úspěšnosti jeho knih a lidech. Opět čtyřikrát byly doporučeny knihy v rámci rubriky *Nové knihy* a k tomu bylo otištěno 11 zpráv, načež největší pozornost byla věnována udělování Nobelových cen. Stejně jako na *aktualne.cz* se řešilo udělení Nobelovy ceny za literaturu Peterovi Handkemu, rovněž se psalo o udělování Bookerovy ceny, kterou v roce 2019 získaly dvě spisovatelky, o Velkém knižním čtvrtku, což je akce, kdy vychází velký počet knih a čtenáři mají možnost se setkat s literárními tvůrci. A rovněž bylo informováno o udělování cen Ministerstva kultury, přičemž ocenění za literaturu získal rabín Karol Sidon.

V průběhu prosince vyšlo z vybraných měsíců nejméně článků o literatuře, a to konkrétně 19 textů. Tradičně byla čtyřikrát doporučena rubrika *Nové knihy* a bylo zveřejněno pět zpráv, které daly jasně najevo, že ani dva měsíce po udělení Nobelovy ceny za literaturu se na tuto událost stále ještě nezapomnělo a dá se o ní psát, byly podány informace o natáčení seriálu podle knižní senzace *Daisy Jones & The Six*, bylo oznámeno vydání několika audioknih

⁵⁸ Spisovatelka Saskia Noortová: Cítila jsem, že se mohu stát hlasem žen. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-spisovatelka-saskia-noortova-citila-jsem-ze-se-mohu-stat-hlasem-zen-40301690>

podle klasických děl za normalizace zakázaných spisovatelů, představeny byly knihy od Ericha Fromma a Ronalda D. Lainga, bylo uveřejněno oznámení o křtu knihy Igora Malijeuského v rámci literárního kabaretu EKG. Rozhovory byly vedeny s českými zástupci knižního trhu, přičemž první byl se spisovatelkou Ester Starou o dětských knihách, následovalo interview s nakladatelem Danielem Podhradským o jeho nakladatelství Dauphin a literatuře obecně, a poslední dialog byl veden se spisovatelem Filipem Rožkem. Nechyběly ani recenze, kterých bylo opět sedm – kniha o Jiřím Suchém a Tingltanglu od Karla Hvíždaly k 60. výročí od založení Divadla Semafor, detektivka *První padlí* od Volkera Kutschera, knižní reportáž polské novinářky Joanny Siedlecké *Černé ptáče*, próza *Úplně cizí lidé* od Liane Moriartyové, kniha o belgické metropoli *Jak jsem potkala Brusel* od novinářky Kateřiny Farné, Radim Kopáč a Jakub Šofar uspořádali antologii povídek spojených s Prahou a poslední byla reakce na knihu *Bohemia: Nenatočený film* od Jana Svěráka.

Následuje analýza článků o literatuře za rok 2020 a začnu opět dubnem, kdy bylo zveřejněno 37 textů, z čehož 10 mělo souvislost s COVID-19. Psalo se o zrušení knižního veletrhu Svět knihy, přičemž náhradou festivalu bylo autorské čtení a rozhovory vysílané online. Petra Caudr Hanzlíková povídala o tom, jak se její knihkupectví Book Therapy muselo přizpůsobit či jak nabízené knihy vybírá sama zakladatelka⁵⁹. Byly rovněž podány informace o tom, jak se knižní trh na začátku pandemie bortil či jak Ministerstvo kultury plánuje pomoc kultuře, a tedy i literárnímu průmyslu, přičemž na tuto zprávu navazoval rozhovor s Lubomírem Zaorálkem, a to opět o pomoci kultuře. Rozhovor se spisovatelem Robertem Pochem byl částečně ovlivněn tematikou pandemie. Článek o úmrtí chilského spisovatele Luise Sepúlvedy, mírně souvisel s COVID-19, pravděpodobně za jeho smrt mohl totiž koronavirus. Vyšla zpráva o autorském čtení Pavla Kohouta, a sice jeho nové hry *Valná hromada v čase virů z netopýrů* a taktéž se objevila zpráva o tom, že knihkupci zakazují listovat v knihách, ale jednalo se o dezinformaci. Vznikla první glosa v analyzované době a pojednávala o F. L. Věkovi a o tom, že česká kultura jen tak nezmizí z povrchu zemského. Byly zveřejněny dva nekrology. První byl věnován památce švédského spisovatele Pera Olova Enquista a druhý již zmíněnému chilskému autorovi Luisi Sepúlvedovi. Bylo provedeno sedm rozhovorů – se spisovatelkou Veronikou Bendovou o její cestě ke psaní a knize *Vytěženéj kraj*, zpovídána byla další česká spisovatelka Andrea Kábelová, která vyprávěla o své knize *Veselá svině s račicí a depkou*, následovalo interview s umělkyní, která vystupuje pod pseudonymem Katastrofé, jež

⁵⁹ Zakladatelka designového knihkupectví Petra Caudr Hanzlíková: Změnili jsme způsob práce, ale fungujeme. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-zakladatelka-designoveho-knihkupectvi-petra-caudr-hanzlikova-zmenili-jsme-zpusob-prace-ale-fungujeme-40319448>.

měla původně napsat povídku do knihy od Michala Rejzka, ale nakonec ji doplnila svými ilustracemi.⁶⁰ Další byl rozhovor s Filipem Ostrowskim a Jurajem Koudelou o reportážní literatuře. Ve 12 zprávách převažovaly informace o koronaviru spojené s literárním trhem a kromě toho vyšla i čtyři doporučení v rubrice Nové knihy. Nebyly opomenuty ani recenze, kterých bylo 10, a jednalo se o recenze na knihy *Osmý život (pro Brillku)* od Nino Haratischwiliové, audioknihy *Planina* od Steinara Bragiho, kterou namluvil Lukáš Lukáš, *Můj brácha se jmenuje Jessica* od irského spisovatele Johna Boyna, od Carol Anne Davis kniha *Zrůdy s lidskou tváří*, thriller *Chladná jako led* od Teresy Driscollové, další thriller *Věrný čtenář* od finského autora Maxe Seecka a *Divoká pustina* od Garyho Paulsena, *Až se ti zatočí hlava* od Ondřeje Štindla, opět thriller *Mrtvé město* do Camilly Stenové a poslední recenze se věnovala knize o Židovce, která se dlouho vydávala za Němku, s názvem *Stella* od Takise Würgera.

V průběhu července bylo vydáno 21 článků, z čehož pouze tři měly souvislost s COVID-19. Jednalo se o zprávy o tom, jak pořadatelé kulturních (včetně literárních) festivalů či veletrhů žili v nejistotě ohledně návštěvnosti, byla zrecenzována kniha od Petera Maye *Karanténa*, stejně jako na *aktualne.cz*, a posledním textem byla informace o poklesu prodeje knih spisovatelky J. K. Rowlingové, který zapříčinila pandemie, ale možná i její výroky o transsexuálech. Zprávy dále pojednávaly o smrti španělského spisovatele Juana Marsého, nedopsání dalšího dílu ságy *Písně ledu a ohně* od amerického autora George R. R. Martina, vydání audioknihy *Není* od Marisusze Szczygiela a opětovně vyšlo pět knižních doporučení v rubrice Nové knihy. V rámci informování o darování Kunderovy knihovny Moravské zemské knihovně v Brně byl připojen i portrét o Milanu Kunderovi. Vyšel také report z dob krušnohorských gulagů, o kterých byla napsána kniha *Na uranu záleží!* od Zbyňka Zemana a Rainera Karlsche. Byly realizovány dva rozhovory, přičemž první byl veden s překladatelkou Zlatou Kufnerovou o práci překladatele a druhý byl s britským autorem Danielem Colem o jeho životě, o tom, jak se dostal ke psaní a jaké je být spisovatelem. Bylo zrecenzováno šest knih, a sice detektivka z hudebního prostředí *Smrt na festivalu* od Laurence Anholta, publikace *Anthropoid kontra Heydrich* od Miloslava Jenšíka, psychologický román *Teplá domova* od Kamily Shamsieové, oddychový román *Zpovědi trosky po čtyřicítce* od britské autorky Alexandry Potterové a thriller *Manželé odvedle* od úspěšné kanadské autorky Shari Lapeny.

⁶⁰ Katastrofě: Dnešní společnost není v pohodě. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-katastrofe-dnesni-spolecnost-neni-v-pohode-40320837>.

V říjnu 2020 byl publikován rekordní počet článků o literatuře, a sice 44, přičemž pouze osm z nich bylo ovlivněno COVID-19. Objevily se zprávy o tom, jak Ministerstvo kultury připravovalo pomoc kultuře v rámci programu COVID-Kultura II, byly podány informace o pomoci knihkupcům v rámci Knihománie, či nastíněny obavy knihkupců o jejich budoucnosti a doufání v přežití této těžké situace. Rozhovorů bylo vedeno osm, z čehož dva souvisely s koronavirem. První byl veden s tehdejším ministrem kultury Lubomírem Zaorálkem o tom, kolik peněz stát poskytne kultuře a o případných dalších opatřeních týkajících se kulturních akcí. Druhé interview řešilo podobný problém s nakladatelem Alešem Lederem a pojednávalo o dopadech pandemie na knihkupectví. Vznikl i jeden report z knižního festivalu Tabook, přičemž i jeho podobu ovlivnila protipandemická opatření. Klasických zpráv bylo zveřejněno 21, z čehož pět bylo doporučeními v rubrice Nové knihy. Často se jednalo o krátká představení knih a autorů, ale hned třikrát se objevily články o Milanu Kunderovi, které souvisely s odloženým přesunem Kunderovy knihovny do Brna, další byla o nové biografii od francouzského spisovatele Jeana-Dominiquea Brierra a práci na filmovém dokumentu od režiséra Miloslav Šmídmajera. Psalo se i o udělování cen. Nejdříve byly udělovány Nobelovy ceny, přičemž za literaturu ji obdržela Louise Glücková. V České republice následně Knihu roku vyhrála Karin Lednická s románem *Šikmý kostel*. A nakonec byly udělovány Ceny Ministerstva kultury a Státní ceny. Za literaturu ji získal spisovatel Michal Ajvaz. Web informoval o úmrtí beatnické básničky Diane di Prima a básníka Zena Kaprála. Recenzí oproti červenci přibýlo a počet se vyšplhal na 14. Vynikla kniha Jozefa Karika *Na smrt*, příběh o zločinu *Dívka v ohni* od Tonyho Parsonse, *Místo snění* z pera Davida Lynche a Kristine McKennové. Naopak neuspěla kniha, která se volně inspirovala příběhem novináře Jána Kuciaka, s názvem *Republika* od Davida Zábranského.

V posledním zkoumaném měsíci bylo zveřejněno 32 článků o literatuře a pouze jeden byl ovlivněn koronavirovou pandemií. Jednalo se o zprávu o nakupování knih přes internet, na což si zákazníci stále nezvykli a raději chodili nakupovat do kamenných prodejen.⁶¹ Vznikly i tři rozhovory. V prvním s překladatelem Janem Janulou se řešila tvorba a český překlad Christiana Morgensterna, následoval dialog s Petrem Sojkou o jeho knize *Pražské dvorky* a na úplném konci roku bylo publikováno interview s karikaturistou Miroslavem Kemelou o jeho životě, tvorbě karikatur a slavení Nového roku. Recenzí bylo tentokrát 15 a nejhorší hodnocení získala kniha *Vražda v hotelu Sacher* od Beate Maxian, ostatní díla jako například *Důvěrnosti*

⁶¹ Na nákup knih přes internet si lidé nezvykli. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-na-nakup-knih-pres-internet-si-lide-nezvykli-40344776>.

od Domenica Starnonena, *Daisy Jones & The Six* od Taylor Jenkins Reid, *Království* od Joa Nesba či *Dívka, žena, jiné* od Bernardine Evaristové, získala hodnocení nad 50 %. V rámci dvou nekrologů se vzpomínalo na zesnulé spisovatele Antonína Jaroslava Liehma a Johna Le Carré. Opětovně byly třikrát doporučeny Nové knihy a dalších devět zpráv se věnovalo například informování o úmrtí literární historičky Marie Rút Křížkové, o předobrazu Jaroslava Foglara pro postavu Jindry Hojera a o bohemistovi a překladateli Janu Stachowském. Byl publikován článek o tom, jak Quentin Tarantino psal román a podepsal smlouvu na dvě knihy s HarperCollins⁶². Bylo informováno i o knižním zpracování *Deníků* Alana Rickamana, které v českém jazyce vyjdou letos (2023) v květnu, či o tom, že vznikala nová filmová verze válečného románu *Na západní frontě klid* od streamovací platformy Netflix, která vyšla na podzim roku 2022.

Počet recenzí a zpráv stejně jako na *aktualne.cz* razantně vzrostl. Rozhovory a publicistické referáty se na webu objevovaly také hojněji, ale nejedná se o extrémní nárůst. Jak již bylo v souvislosti s *aktualne.cz* napsáno, tak u žánrů, jako je portrét, reportáž, nekrolog a glosa, záleží na společenských a kulturních okolnostech, a ty byly v roce 2020 pro knižní trh velice náročné.

3.3 Komparace

Z finální analýzy vyplývá, že počet článků o literatuře v roce 2020 vzrostl na obou zpravodajských webech. Jak již bylo napsáno, na *aktualne.cz* přibylo 72 článků a na *novinky.cz* přibylo o 109 textů více než v roce 2019. Pokud jde o četnost článků o literatuře ve vybraných měsících, z celkového počtu literárních článků na *aktualne.cz* v roce 2019 se jednalo o 38,4 % a v roce 2020 šlo o 50,5 %. Na webu *novinky.cz* se nejednalo o takový rozdíl jako na *aktualne.cz* – v roce 2019 to bylo 31,3 % a o rok později 34,9 %.

Na začátku bakalářské práce jsem očekávala, že zpravodajské weby využijí žurnalistických žánrů, jako je zpráva, rozhovor, kritika, reportáž, recenze, ale bylo použito větší množství žánrů, než bylo očekáváno. Na základě analýzy bylo zjištěno, že weby často využívaly publicistických referátů (reportů), které jsou velmi podobné reportážím, ale referát „(...) naplňuje informování o průběhu libovolné akce (shromáždění, konference, zájezdu aj.), zdůrazněny jsou dvě rámcové složky - stručné informace o události a podrobné informace o

⁶² Quentin Tarantino píše román na téma Tenkrát v Hollywoodu. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-quentin-tarantino-pise-roman-na-tema-tenkrat-v-hollywoodu-40344133>.

*průběhu události, jejich popis.*⁶³ Rovněž byly psány portréty, nekrology, story, úvahy, komentáře či jednou byla využita anketa. Naopak vůbec nebyly využity kritiky, a to pravděpodobně z toho důvodu, že se weby především zaměřují na zpravodajství a publicistika pro ně není natolik klíčová. Stejně tak z počtu článků o literatuře z vybraných měsíců, kterých je 396, byly použity pouze dvě reportáže, a to patrně opět z důvodu zaměření webů na zpravodajství, byly soustředěny na reporty, které by měly být na rozdíl od reportáží objektivní.

Také bylo předpokládáno, že vzniknou online debaty, kde by si čtenáři mohli povídat o přečtených knihách, případně jaký měli názor na tehdejší aktuální situaci ohledně knižního trhu, ale nevznikla žádná debata. Ani komentáře se pod články neobjevily, jenom ve výjimečných případech. Očekávaly se online ankety nebo i úvahy o budoucnosti literárního průmyslu v České republice, ale nic podobného nebylo na webech publikováno. Na *aktualne.cz* v roce 2020 proběhla anketa o nejlepší knihu roku, ale čtenáři neměli možnost se jí zúčastnit. Rovněž na *aktualne.cz* byla napsána úvaha, ale o spisovatelce a feministce Germaine Greerové, která se zúčastnila pražského Festivalu spisovatelů v roce 2019 a členové Prague Pride byli její návštěvou znepokojeni, především kvůli jejímu názoru na trans osoby.

Před začátkem samotné pandemie ještě vzniknul i nový podcast Petra Viziny na *aktualne.cz* a překvapivě se hojně rozvíjel i během ní. Zde se především debatovalo o kulturním životě.

Po obsahové stránce se zpravodajské weby velice lišily. Ve zvolených měsících se nejčastěji shodovaly u literárních událostí, jako bylo udělování Nobelových cen za literaturu, cen Magnesia Litera, Bookerovy ceny či Státní ceny. Nebo se také shodovaly ohledně dramatu kvůli udělení Nobelovy ceny za literaturu v roce 2019 rakouskému spisovateli Peteru Handkemu, informování o předání knihovny Milana Kundery do rukou Moravské zemské knihovny v Brně, které se kvůli pandemii muselo přesunout, či nekrolozích o Juanu Marsém, Luisi Sepulvédovi či Johnu le Carrém. V každém zvoleném měsíci se *aktualne.cz* a *novinky.cz* shodovaly, až na červenec 2019, kdy nevydaly ani jeden článek, který by byl na obou webech. V roce 2020 se nejčastěji jednalo o zrušení literárních událostí, podporu knižního trhu Ministerstvem kultury, zprávy o tom, jak se dařilo knihkupectvím v průběhu pandemie apod.

⁶³ JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. s. 102. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-3.

Na obou webových stránkách v červenci vyšly recenze na knihu *Karanténa* od Petera Maye, která na obou webech získala pozitivní hodnocení.

Výsledkem celé práce je tedy závěr, že počet článků o literatuře na vybraných zpravodajských webech v roce 2020 vzrostl, což nebylo na začátku analýzy očekáváno. Stejně tak bylo překvapivé i využití žurnalistických žánrů, neboť jsem nečekala, že nebude vůbec použita kritika a naopak se hojně objeví publicistické referáty. Pokud se jedná o obsahy, tak se weby sice zaměřují na literaturu, ale očividně jiným způsobem, protože se shodly pouze v obecných tématech, z čehož pramení jasná originalita každého webu, případně vycházení vstříc svým čtenářům.

4. Závěr

Tato bakalářská práce byla věnována článkům o literatuře na zpravodajských webech *aktualne.cz* a *novinky.cz*, a sice problematice toho, jestli pandemie COVID-19 ovlivnila četnost, obsahy a žurnalistické žánry právě v krizové situaci, která zde nebyla od dob španělské chřipky.

Podle počátečních predikcí se očekávalo, že pandemie články o literatuře ovlivnila, ale v mnohem větším měřítku, než bylo odhaleno po závěrečné komparaci. Predikce dvou výzkumných otázek byly vyvráceny a pouze jedna byla pozitivně ověřena. Pokud se jedná o četnost článků o literatuře, tak ta nečekaně v roce 2020 vzrostla na obou zpravodajských webech více než o 30 %, kdy jsem na začátku očekávala právě opak, a sice že množství článků o literatuře poklesne, jelikož v té době se řešila mnohem důležitější témata, o kterých bylo třeba veřejnost informovat. Změnily se i žánry, kdy k původně predikovaným zprávám, rozhovorům, recenzím a reportážím přibýly i publicistické referáty, komentáře, nekrology, story, portréty, úvahy a glosy. Po obsahové stránce se méně psalo o literárních veletrzích a festivalech, které kvůli pandemii musely být v roce 2020 zrušeny. Převažovaly zprávy, které informovaly o vydání nových knih, hojně byl zmiňován i spisovatel Milan Kundera, o němž bylo vydáno několik publikací, oslavil 90 let a daroval svoji knihovnu Moravské zemské knihovně v Brně. Zpravodajské weby se pouze výjimečně shodovaly, co se týče tematického zaměření svých příspěvků, nejčastěji se však jednalo o výsledky literárních cen, jako je například Nobelova cena, Bookerova cena, Státní cena. V červenci roku 2019 se dokonce neobjevil žádný článek, který by se na *aktualne.cz* a *novinky.cz* tematicky shodoval.

Cílů práce bylo dosaženo. Podařilo se splnit všechny stanovené úkoly a zodpovědět vytyčené výzkumné otázky. Výzkum bylo náročné realizovat, neboť vrátit se zpět do let 2019 a 2020 a provést průzkum bylo časově náročné. Následná obsahová analýza trvala déle, než jsem na začátku očekávala. Bylo totiž nutné pečlivě přečíst každý článek ve vybraných měsících a poté tyto články rozdělit podle již zmíněných žánrů. Někdy nebylo jednoduché stanovit, o jaké žánry se přesně jedná. Je zřejmé, že knižní trh utrpěl nejen u nás v České republice, ale i v jiných zemích světa. I přesto, že se stále jedná o velice aktuální téma, prozatím není k dostání žádná literatura, která by se věnovala literárnímu průmyslu a dopadu onemocnění COVID-19, z níž by bylo možné čerpat. Rovněž nemohla být využita ani všechna vybraná literatura v rámci projektu o bakalářské práci, jelikož v závěru buď neodpovídala výzkumnému předmětu, nebo nebylo možné ji obstarat.

Pandemie ovlivnila životy všech i na další léta, neboť důsledky protipandemických opatření nejsou krátkodobého charakteru a jejich dopady budeme pociťovat ještě hodně dlouho. Proto by bylo možné bakalářskou práci doplnit i o data z následujících let, případně i jiných měsíců. Pravděpodobně bych navrhla spíše březen, jelikož je to měsíc, kdy byl v České republice první pozitivně testovaný člověk na COVID-19 v roce 2020 a na to navazovala opatření, která se týkala i knižního trhu, takže by mohlo jít o zajímavější analýzu než například v červenci, kdy bylo celkově publikováno šest článků o literatuře, které byly ovlivněny pandemií. Případně by bylo asi žádoucí porovnat vícero médií z České republiky nebo srovnat česká média s těmi zahraničními, třeba slovenskými, abychom zjistili, zda knižní trhy utrpěly stejně, či nikoliv. Zajímavé by bylo rozhodně i zvážit otázku – proč weby zvýšily produkci článků o literatuře? Ve vybraných člancích nikde nebylo zmíněno, proč tomu, tak je, ale lze očekávat, že to bylo z důvodu nepřehlcní populace tématy spojené s pandemií nebo jich přibýlo právě na poptávku čtenářů.

5. Seznam literatury

- BEDNÁŘ, Vojtěch. *Internetová publicistika*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1.
- ECO, Umberto. *O literatuře*. Praha: Argo, 2004. ISBN 80-7203-588-6.
- GOMEZ, Jeff. *Print is dead: books in our digital age*. London: Palgrave Macmillan, 2008. ISBN 978-0-230-52716-4.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.
- HRABÁK, Josef a Vladimír ŠTĚPÁNEK. *Úvod do teorie literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Učebnice pro vysoké školy.
- JÍLEK, Viktor. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. Učebnice. ISBN 978-80-244-2218-3.
- MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-2979-4.
- MURAKAMI, Haruki. *Spisovatel jako povolání..* Praha: Odeon, 2017. Světová knihovna (Odeon). ISBN 978-80-207-1761-0.
- NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna ŠTOVÍČKOVÁ, ed. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: FHS UK, 2019. ISBN 978-80-7571-025-3.
- PAVERA, Libor a František VŠETIČKA. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Olomouc, 2002. ISBN 80-7182-124-1
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení. 2., přeprac. vyd.* Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8.
- ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Alena MILTOVÁ. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-40-3.
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.
- VYSKOČILOVÁ, Zuzana, ed. *Literatura a média: sborník přednášek pro doktorandský seminář Ústavu bohemistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*. České Budějovice: Ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity vydalo nakl. Tomáš Halama, 2013. ISBN 978-80-87082-29-4.

6. Internetové zdroje

- Čekání na vakcínu. Peter May napsal román o spiknutí farmaceutického průmyslu. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/peter-may-karantena-host-recenze/r~7e3d4c18c4ed11ea842f0cc47ab5f122/>.
- Dopady krize způsobené koronavirem SARS-CoV-2 a duševního zdraví populace ČR – zpráva pracovní skupiny Rady vlády pro duševní zdraví. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. [cit. 2023-01-02]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/01/Dopady-krize-zp%C5%AFsoben%C3%A9-koronavirem-SARS-CoV-2-a-du%C5%A1evn%C3%ADho-zdrav%C3%AD-populace-%C4%8CR.pdf>.
- Etzler: Vyšlo fascinující svědectví z centra pandemie. Čiňanka volá po zúčtování. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/etzler-vyslo-fascinujici-svedectvi-fang-fang-denik-wu-chan/r~a46d49103f8b11eb9d74ac1f6b220ee8/>.
- Goncourtovu cenu získal román o letadle, které přistane dvakrát. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/goncourtovu-cenu-ziskal-roman-herve-le-tellier-anomalie/r~9eb9e6c033df11eb80e60cc47ab5f122/>.
- Jak pracuje Aktuálně.cz?. *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/aktualne-plus/a/r~aa3437103f8f11ebb0f60cc47ab5f122/>.
- Katastrofé: Dnešní společnost není v pohodě. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-katastrofe-dnesni-spolecnost-neni-v-pohode-40320837>.
- Kdo vlastní Aktuálně.cz?. *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/aktualne-plus/a/r~aa3437103f8f11ebb0f60cc47ab5f122/>.
- Kniha o Palachovi uspěla ve Francii i v Belgii. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-kniha-o-palachovi-uspela-ve-francii-i-v-belgii-40280978>.
- Knihy po roce pandemie. Nakladatelství neprodělala, knihkupci jsou na tom hůř. *Forbes* [online]. 2021 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://forbes.cz/knihy-po-roce-pandemie-nakladatelstvi-neprodelala-knihkupci-jsou-na-tom-hur/>.
- Léta jsem kopal do skříní. Průvodce epidemií Konvalinka líčí cesty k vývoji léků. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z:

- <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/leta-jsem-kopal-do-skrini-palan-konvalinka-spanek-rozumu/r~bf4ee768439911ebb408ac1f6b220ee8/>.
- Na dotek Petra Viziny. In: *České podcasty* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcasty/na-dotek-petra-viziny>.
 - Na nákup knih přes internet si lidé nezvykli. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-na-nakup-knih-pres-internet-si-lide-nezvykli-40344776>.
 - Po kritice Babiše kritizuje nás všechny. Filozof Lévy napsal esej o koronaviru. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/po-kritice-babise-kritizuje-bernard-henri-levy-virus-silime/r~1bf546023a1111ebb1110cc47ab5f122/>.
 - Quentin Tarantino píše román na téma Tenkrát v Hollywoodu. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-quentin-tarantino-pise-roman-na-tema-tenkrat-v-hollywoodu-40344133>.
 - Spisovatelka Saskia Noortová: Cítila jsem, že se mohu stát hlasem žen. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-spisovatelka-saskia-noortova-citila-jsem-ze-se-mohu-stat-hlasem-zen-40301690>.
 - Stará cesta a posmrtný rukopis. Bondyho poslední próza parafrázuje čínskou filozofii. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/stara-cesta-a-posmrtny-rukopis-bondyho-posledni-proza-parafr/r~95614282c06f11ea842f0cc47ab5f122/>.
 - Upálil se na protest proti vládě peněz. Nobelista Handke vydal hru o Čechovi. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/upalil-se-na-protest-proti-vlade-penez-handke-adamec/r~b3efdc04d24911ea8972ac1f6b220ee8/>.
 - Zakladatelka designového knihkupectví Petra Caudr Hanzlíková: Změnili jsme způsob práce, ale fungujeme. In: *Novinky.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-zakladatelka-designoveho-knihkupectvi-petra-caudr-hanzlikova-zmenili-jsme-zpusob-prace-ale-fungujeme-40319448>.
 - *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* [online]. In: . 2021. [cit. 2023-04-09]. ISBN 978-80-907020-9-7. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2020.pdf.

- 100 chytrých hlav slaví výročí Čapkovy hry. Do knihy přispěli Mawer i strůjce Roomby. In: *Aktualne.cz* [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/100-chytrych-hlav-slavi-vyroci-capek-robot-100-sto-rozumu/r~f403367236ff11ebb0f60cc47ab5f122/>.